

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | říjen 2017 | číslo 1 | ročník 27

rozhovor

Josef Jařab: Amerika Trumpa přežije

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

Navštivte UPoint...

Nová FUN kolekce v UPointu!

UPoint

informace ■ univerzitní předměty ■ módní kolekce ■ výstavy,
besedy, workshopy ■ prodej knih ■ posezení u kávy či piva

UPoint – informační centrum a obchod Univerzity Palackého
dům U černého psa | Horní náměstí 12 | Olomouc
www.upoint.upol.cz

obsah

- 2 — Právnická fakulta bojuje za spotřebitele
- 5 — Univerzitu Palackého povede i v příštích čtyřech letech Jaroslav Miller
- 6 — Studenti letní školy úspěšně zvládli humanitární katastrofu
- 6 — Univerzita Palackého má studentského ambasadora EU pro trh práce
- 7 — Novým děkanem fakulty tělesné kultury byl zvolen Michal Šafář
- 7 — Přírodovědecká fakulta zmodernizuje výukové prostory
- 8 — Čeští a zahraniční odborníci na lymeskou borreliózu prezentovali nejnovější poznatky
- 8 — Pedagogická fakulta přivítala své absolventy
- 9 — Právnická fakulta nově nabízí kurzy LL.M. se špičkovými odborníky
- 9 — Do Olomouce se sjeli antropologové z tuzemských i zahraničních pracovišť
- 10 — Olomoucký neurochirurg vyvinul unikátní meziobratlový implantát
- 12 — Analytičtí chemici pomáhají archeologům
- 13 — Fuzzy logika není jen akademický pojem
- 14 — Studenti prošli olomoucké kavárny a vytvořili „mapu s příběhem“
- 15 — Portrét – Martin Soukup
- 18 — Úspěchy akademiků a studentů
- 21 — Jazykové okénko
- 22 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 24 — Univerzita má ve Zbrojnici Lavičku Václava Havla
- 25 — Rozhovor – Josef Jařab: Amerika Trumpa přežije
- 28 — Reportáž – Univerzita na Vltavě
- 30 — Doporučuji – co čte, poslouchá a sleduje akademická obec
- 33 — Zkušenost – Dnes animátor, a zítra? Špička ve svém oboru
- 35 — Absolvent – Irena Škodová: Lékařkou každý den a v každém okamžiku
- 37 — Životní styl – Za lepší postoj k jinakosti
- 38 — Odkaz – Olomoucká „bursa pauperum“
- 39 — Zrcadlení – Srí Lanka
- 40 — Univerzita v síti

foto na titulní straně: Gabriela Knýblová

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

Vážení kolegové, milí studenti a přátelé Univerzity Palackého,

snad se mnou budete souhlasit, když řeknu, že dobrých zpráv není nikdy dost. Proto se s vámi chci o jednu skvělou zprávu z Univerzity Palackého podělit.

Naši univerzitě se podařilo získat pořadatelsví jednoho z globálních summitů Times Higher Education (THE), nejprestižnější rankingové společnosti provádějící hodnocení univerzit z celého světa a poskytující odborné zpravodajství z oblasti vzdělávání, vědy a výzkumu.

V dubnu příštího roku tak budeme hostit unikátní odborné setkání, jehož se běžně účastní nositelé Nobelových cen a oborových vědeckých ocenění, management nejlepších světových univerzit, státníci, představitelé průmyslu i byznysu. Akce podobného formátu se bude ve střední Evropě konat vůbec poprvé. Univerzitu Palackého navštíví na dvě stě osobností z celého světa a já jsem opravdu hrdý, že se nám podařilo Olomouc přičadit k městům jako Melbourne, San Francisco či Londýn, kde se tento summit konal v minulých letech.

Mohlo by se zdát, že získáním pořadatelsví a zviditelněním školy je náš cíl naplněn. Ani zdaleka to není pravda. My chceme víc, chceme mít bezprostřední kontakt s procesem hodnocení univerzit, chceme znát strategie, jak co nejlépe uspět v globální konkurenci, chceme posílit roli univerzity otevřené světu. Proto jsme tolik usilovali o pořadatelsví tohoto summitu, na kterém se bude diskutovat i o výzkumném a vědeckém potenciálu střeoevropského regionu. A uznejte sami, u něčeho takového přece Univerzita Palackého nemůže chybět.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

Blanka Vítová představila studii na konferenci v Bruselu.

Právnícká fakulta bojuje za spotřebitele

Ta konzerva lančmítu vypadá v regálu obchodu stejně, má stejný název a vyrobila ji jedna firma. Záleží však na tom, ve které zemi si ji rozhodnete koupit a dáte do košíku. V německé „verzi“ je vyrobena z vepřového masa, v české obsahuje drůbeží zbytky. Jak je to možné? Rozdílná kvalita zboží určeného pro různé trhy je tématem, o kterém se v poslední době často a stále hlasitěji mluví nejen v Česku. Boj za spotřebitele, který znovu dělí Evropu na Východ a Západ, se už přenesl do Bruselu. Přidala se do něj i Univerzita Palackého, přesněji její právnícká fakulta.

Dá se při současné legislativní úpravě vymáhat stejná kvalita a složení zboží ve všech zemích Evropské unie? A co postupné snižování jakosti již zavedeného výrobku, aniž by se zjevně změnil obal? Lze vůbec tyto praktiky výrobců právně po-

stihovat? Odpovědi na tyto otázky hledali odborníci z právnícké fakulty.

„Současný český právní řád problematiku dvojí kvality a složení produktů výslovně neřeší. Zkoumali jsme, zda lze na danou situaci aplikovat některé z práv-

„Současný český právní řád problematiku dvojí kvality a složení produktů výslovně neřeší.“

Blanka Vítová

Blanka Vítová (* 1977)

Proděkanka pro vědu a výzkum PF UP, pracuje na katedře soukromého práva a civilního procesu. Je členkou Jean Monnet Centre of Excellence in EU Law. Specializuje se na spotřebitelské právo. Byla aktivní členkou rekodifikační komise ministerstva spravedlnosti pro přípravu nového občanského zákoníku. Pravidelně publikuje v českých i zahraničních odborných časopisech, bádá v rámci mezinárodní vědecké projektové činnosti a přednáší na mezinárodních konferencích. Je členkou a tajemnicí Czech Association of European Studies. Její projekt Mediacce ve spotřebitelských sporech, na kterém právě pracuje, podpořila Grantová agentura ČR.

Michal Černý (* 1973)

Odborný asistent PF UP, pracuje na katedře soukromého práva a civilního procesu. Specializuje se na právo duševního vlastnictví, právo obchodních korporací a soutěžní právo. Je autorem či spoluautorem několika odborných knih a několika desítek odborných článků či příspěvků do sborníků v ČR i v zahraničí, je evropským zástupcem ETMA + EDA (ochranné známky a vzory) a patentovým zástupcem (M+D). Byl řešitelem post-doktorského grantu Grantové agentury ČR – Tvorba vůle v právnických osobách pomocí elektronických komunikačních prostředků.

Michal Černý a Blanka Vítová

ních norem stávajícího právního řádu, případně jak by musela vypadat právní regulace v případě přímého zákazu takového jednání,“ vysvětlila Blanka Vítová z katedry soukromého práva a civilního procesu, která je současně proděkankou pro vědu a výzkum PF UP a členkou Jean Monnet Centre of Excellence in EU Law. Na unikátní studii pracovala v první polovině letošního roku spolu s kolegou Michalem Černým z téhož pracoviště. Studie rozebírá možnosti využití práva na ochranu spotřebitele (zejména nekalých obchodních praktik), práva soutěžního (zejména nekalé soutěže) a práva průmyslového vlastnictví.

Klamavá obchodní praktika?

Zatímco spotřebitelé volají po ochraně, výrobci problém nevidí. V případě výrobků různého složení argumentují uvedením správného výčtu a označením jednotlivých složek na etiketě, a dále různými chutěmi, preferencemi, kupní silou spotřebitelů a výrobními postupy na jednotlivých trzích.

Podle zjištění Blanky Vítové by se na tato jednání výrobců mohla vztahovat některá ustanovení zákona o ochraně spotřebitele, avšak výslovný zákaz klamání spotřebitele dvojnásobným složením výrobků se stejným vzhledem neexistuje. Ve studii proto navrhuje změny právní regulace. „Jednou z možností je přidání dalšího typu klamavé obchodní praktiky do přílohy směrnice o nekalých obchodních praktikách, což by bylo nejpřísnější řešení. Další variantou je změna článku směrnice o klamavých obchodních praktikách

ve smyslu přidání dalšího kritéria pro posuzování klamavé obchodní praktiky ve formě konání,“ domnívá se Vítová.

Za nejrychleji prosaditelnou považuje interpretaci stávajících ustanovení klamavých obchodních praktik ve směrnici a národních právních řádech členských států Evropské unie. Na to již na konci září částečně přistoupila rovněž Evropská komise, která představila pokyny k aplikaci evropského práva v oblasti potravin a ochrany spotřebitelů ve vztahu k problematice dvojí kvality. „Nutná ale bude součinnost orgánů státní správy, které budou muset tuto interpretaci zastávat a po podnikatelích vymáhat,“ doplnila autorka.

Poslední možnost podle ní představuje novelizace stávajících právních norem pouze na úrovni členských států EU. Tato varianta ale není zcela reálná, neboť směrnice o nekalých obchodních praktikách by měla být implementována a aplikována ve všech členských státech EU stejně a odlišná národní právní úprava by mohla být vnímána jako nesprávná implementace směrnice.

Společná evropská certifikace

Studie rovněž rozebrala možnosti využití práva soutěžního, zejména nekalé soutěže, a práva průmyslového vlastnictví. Autoři dospěli k názoru, že omezení praktiky „výrobků dvojí kvality“ na jednotném vnitřním trhu pomocí nástrojů práva na ochranu soutěže očekávat nelze. „Tyto nástroje slouží k ochraně soutěže jako takové,“ je přesvědčený Michal Černý. →

„O tom, že jev dvojí kvality existuje, přibývá stále více důkazů a jsem ráda, že tématu je věnována mnohem větší pozornost než dříve. Studie, kterou jsem nechala vypracovat, je snahou posunout téma na úroveň již konkrétních návrhů řešení. Spotřebitelé jsou při nákupu výrobků, které jsou prodávány pod stejným označením, ale v různé kvalitě, klamáni. Vedle aktivnější role dozorových orgánů se jako nejúčinnější jeví změna stávající unijní legislativy.“

europoslankyně
Olga Sehnalová

Se studií olomouckých právníků se mohli seznámit i v Evropském parlamentu.

Ve výzkumu se Černý zabýval i systémem ochrany označení původu a zeměpisných označení, jakož i zaručených tradičních specialit. „Chráněná označení sice účinně potlačují praxi dvojí kvality, jsou však vyhrazena pro výrobky se zvláštními vlastnostmi vázanými na zeměpisný původ. Takových výrobků je v zásadě na trhu menšina,“ podotkl Černý.

Stejná Evropa, stejné jídlo

Podle olomouckých akademiků je tedy jedním z možných řešení zavedení společné evropské certifikace. Jejím garantem by ovšem musela být sama Evropská komise. „Označení společnou známkou by zákazníkům zaručovalo stejnou kvalitu bez ohledu na stát, ve kterém potraviny kupují. Souvisely by s tím kontroly kvality,“ popsal Černý.

Právní studie vznikla jako smluvní výzkum za finanční podpory europoslankyně Olgy Sehnalové. Sloužit má jako podklad k možné výměně názorů a být zdrojem odborných poznatků pro práci Evropského parlamentu a dalších subjektů zabývajících se touto problematikou.

Česká odborná veřejnost již hlavní závěry výzkumu zná. Autoři je prezentovali v červnu, kdy se na olomoucké právníké fakultě konal na toto téma speciální kulatý stůl. Na konci září se pak studie dostala také do Evropského parlamentu. Prodávka Blanka Vítová ji představila na konferenci „Různá kvalita výrobků na jednotném trhu“, která se konala přímo v Bruselu.

Seznámit se s ní může ale úplně každý spotřebitel. Je volně přístupná na internetu.

Univerzitu Palackého povede i v příštích čtyřech letech Jaroslav Miller

Stávající rektor Univerzity Palackého Jaroslav Miller povede školu i v příštích čtyřech letech. Rozhodl o tom Akademický senát UP, který ho zvolil do čela univerzity pro období 2018 až 2022. Jaroslav Miller byl jediným kandidátem, který se o tento post ucházel.

Pro zvolení potřeboval hlasy nadpoloviční většiny dvaceti čtyřčlenného Akademického senátu UP. Uspěl hned v prvním kole volby, kdy pro něj hlasovalo 20 senátorů z 23 přítomných. Tři hlasy byly neplatné.

Univerzita Palackého by měla podle Jaroslava Millera i v budoucnu usilovat o další rozvoj. „Za poslední čtyři roky se univerzita posunula ve všech oblastech výrazně dopředu. Šla mimo jiné strmě nahoru v ob-

lasti vědy a výzkumu, roste procentuální podíl textů v zahraničních časopisech, roste kvalita vědy. Pokračovali jsme v internacionalizaci školy, univerzita byla vidět i na veřejném poli. V tomto trendu chci pokračovat,“ řekl staronový rektor. Důraz chce v dalším období klást na kvalitu výuky, protože univerzitu čeká v nejbližší budoucnosti také institucionální akreditace. „Pokud ji dostaneme, budeme si moci autonomně rozhodovat o podobě studijních programů. Budeme mít i dohled nad kvalitou výuky,“ uvedl.

Jedním z cílů, který považuje pro školu za důležitý, je získávání peněz i z jiných zdrojů než jen ze státního rozpočtu. „Stát se o vysoké školy moc nezajímá. My se na něj proto musíme přestat spolé-

hat,“ zdůraznil a dodal, že univerzita musí být schopna se více zapojovat do mezinárodních výzkumných projektů. Stejně tak chce v budoucnu nadále rozvíjet dosavadní úspěšný absolventský program. „Domnívám se, že podobný program je pro univerzitu našeho typu skoro povinnost.“ Univerzita by měla pod vedením Jaroslava Millera v příštích letech i investovat, mimo jiné by se měla začít rekonstruovat Sportovní hala UP a postavit nový univerzitní archiv.

Předseda Akademického senátu UP Jiří Langer do 31. října odešle návrh prostřednictvím ministra školství prezidentu republiky, který by měl navrženého kandidáta jmenovat rektorem Univerzity Palackého s účinností od 1. února 2018 na dobu čtyř let.

„Ani na vteřinu jsem nikdy nezapomněl, že jako rektor reprezentuji Univerzitu Palackého a že vykonávání této funkce je služba.“

Jaroslav Miller

8 fakult 1 univerzita

Studenti letní školy úspěšně zvládli humanitární katastrofu

„Pomoc!“ „Dělejte něco!“ „Nevidíte, že umírá?“ Zoufalé výkřiky a sténání se rozléhaly uprchlickým táborem po teroristickém útoku u olomouckého letiště. Naštěstí jen v simulované verzi humanitární katastrofy, kterou se pokoušeli zvládnout studenti tří denní letní školy pořádané cyrilometodějskou teologickou fakultou ve spolupráci s fakultou zdravotnických věd a Hasičským záchranným sborem Olomouckého kraje. A uspěli na výbornou.

Scénář počítal s momentem překvapení v modelové situaci neočekávaného výbuchu a následné paniky mezi „uprchlíky“. Studenti měli za úkol je roztřídit podle stupně zranění, rozpoznat vnější proje-

vy poškození vnitřních orgánů, vyrovnat se s agresivním chováním pacientů v šoku a poskytnout první zdravotnickou pomoc. Autentickou atmosféru umocnily věrohodné výkony studentů fakulty zdravotnických věd a olomoucké střední zdravotnické školy v rolích figurantů.

„Najednou to bouchlo a pak jsme uviděli ty lidi. Věděli jsme samozřejmě, že se musíme domluvit, spolupracovat a nějak to zvládnout. Bylo to náročné, i když jsem věděla, že nikomu ve skutečnosti nic není,“ popsala Veronika Hypšová, která studuje Mezinárodní rozvojová studia na PřF. „Bylo to super. Ještě nikdy jsem nic takového neabsolvovala a vždycky jsem si to chtěla zkusit,“ potvrdila Barbora Zelino-

vá, studentka Vyšší odborné školy sociální Caritas a CMTF.

Květoslava Princová z pořádací katedry křesťanské a sociální práce i proděkan-ka FZV Radka Filipčíková výkon účastníků vysoce ocenily. „Plnili úkoly, na které vlastně vůbec nebyli připraveni. A to je užitečné – jako budoucí humanitární pracovníci by se měli mimo jiné naučit poskytovat první pomoc jak psychologickou, tak zdravotní,“ zdůraznila Květoslava Princová. „Příjemně nás překvapilo, že dokázali při ošetření provést retriáž, tedy znovu zhodnotit zdravotní stav uprchlíka a správně jej přeradit na jiné místo. Vedli si úžasně, klobouk dolů,“ pochválila studenty Radka Filipčíková. (mav)

Univerzita Palackého má studentského ambasadora EU pro trh práce

Jan Šmíd, posluchač oboru Evropská studia a mezinárodní vztahy filozofické fakulty, se stal studentským ambasadorem profesní dráhy v Evropské unii. Uspěl ve výběrovém řízení Evropského úřadu pro výběr personálu a nyní pomáhá studentům, které zajímá stáž nebo práce v institucích EU.

„Mým úkolem je vytvořit síť kontaktů, jejichž prostřednictvím můžu pracovní nabídky propagovat. Měl bych také pořádat semináře a workshopy o možnostech stáží a práce v EU. Studentům, kteří se zajímají o práci v některé z evropských institucí, jsem připraven poskytnout veškeré infor-

mace a podporu,“ řekl Jan Šmíd. O existenci programu Studentský ambasador profesní dráhy EU se dozvěděl už před několika lety, nyní jej znovu na program upozornil jeden z vyučujících.

„Instituce Evropské unie nabízejí řadu možností uplatnění jak pro překladatele, právníky, politology, tak například i pro ekonomy. Mám radost, když můžu být v získávání zkušeností studentům nápomocný. Práce ambasadora pro mě znamená především možnost získat nové zkušenosti. V ambasadorství se totiž kloubí výhody praktické stáže i reálné práce,“ dodal Jan Šmíd. (map)

Novým děkanem fakulty tělesné kultury byl zvolen Michal Šafář

Akademický senát fakulty tělesné kultury zvolil novým děkanem fakulty Michala Šafáře. V pozici čelného představitele fakulty by měl po jmenování do funkce rektorem nahradit Zbyňka Svozila, kterému začátkem února 2018 končí druhé funkční období. Druhým kandidátem byl současný proděkan pro zahraniční spolupráci a informační technologie Martin Kudláček.

Šafář byl zvolen ve druhém kole tajné volby nejtěsnější nadpoloviční většinou hlasů 8 : 7. V prvním kole se jeden senátor hlasování zdržel a oba kandidáti obdrželi po sedmi hlasech. „Děkuji senátu za vloženou důvěru, byl to vnímám trochu jako bianco podepsaný šek. Ono vyhrát v zápase je spojeno s velkou radostí, která člověka zasáhne, když si splní svůj úkol či sen. Teď se ale cítím spíš jako mytický obr Atlas, protože na mě padá tíha odpovědnosti a toho, co mám před sebou,“ uvedl po volbě Šafář.

Na fakultě chce vybudovat systém péče a podpory v linii kvalitní uchazeč – spokojený student – loajální absolvent a využít potenciálu studentů pro další růst fakulty. Důležité je podle Šafáře udržení výzkumné excelence v kinantropologii, navázání a prohlubování vztahů s Českým olympijským výborem, sportovními svazy a úřady a posílení pozice fakulty jako centra podpory sportu v regionu.

Michal Šafář je absolvent oboru Tělesná výchova – pedagogika na fakultě tělesné kultury a psychologie na fakultě filozofické, během doktorského studia se zaměřil na psychologii sportu. Od roku 2001 působil na fakultě jako odborný asistent, v současnosti je vedoucím katedry společenských věd v kinantropologii a členem Akademického senátu FTK UP. Jako sportovní psycholog stál po boku například tenistce Petře Kvitové a je předsedou Asociace psychologů sportu v ČR. (vim)

Přírodovědecká fakulta zmodernizuje výukové prostory

Přírodovědecká fakulta pokročí v modernizaci svého areálu na ulici Šlechtitelů. Z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) získala dotaci téměř 148 milionů korun na dva projekty, které přinesou zlepšení pro výuku biologických oborů. Stavební práce začnou příští rok na jaře, na nové učebny, zmodernizovanou aulu či skleník se mohou studenti těšit na podzim roku 2019.

Výrazné změny se týkají přízemí budovy č. 47. Stávající prostory již zcela nevyhovují potřebám moderní výuky ani hygienickým standardům. „Projekt je zaměřený na vytvoření podmínek pro nové metody výuky včetně e-learningu. Vedle klasických učeben vzniknou modulární open space prostory i nové hygienické zázemí. Stavební úpravy se dotknou také atria, mikroskopického sálu či auly. Zvýší se kapacita prostor pro výuku ze stávajících zhruba 240 na 350 studentů, ale především se výrazně zlepší kvalita pobytového prostředí. Ke stávajícímu objektu doplníme přístavbu, která bude prosklená, vzdušná a začleněná do okolní zeleně. Bude tak symbolizovat otevřenost vysokoškolského prostředí,“ uvedla tajemnice fakulty Jana Zimová.

Stavební ruch zavládne také v nedalekém objektu č. 53, kde se chystá přestavba stávajícího skleníku, jenž slouží zejména

katedře botaniky. Nový skleník bude mít vyšší konstrukci a všechny podmínky pro řízené pěstování rostlin, které odpovídají současným trendům. Studenti získají nové šatny, toalety a pobytovou místnost. V rámci projektu vznikne i nová pedologická laboratoř, kterou budou využívat studenti vznikajícího oboru fytopatologie a studenti ekologie.

Stavebníci v holickém areálu pracují i v současné době. Letos v květnu totiž začala první etapa rekonstrukce areálových komunikací včetně technické infrastruktury, která potrvá do poloviny roku 2019 a vyžádá si náklady zhruba 35 milionů korun. V tomto případě většinu peněz fakulta získá z centrálních univerzitních zdrojů. (srd)

8 fakult 1 univerzita

Čeští a zahraniční odborníci na lymeskou borreliózu prezentovali nejnovější poznatky

Více než stovka klinických a výzkumných pracovníků se sjela do Olomouce na třetí ročník konference věnované nejnovějším poznatkům o možnostech terapie a prevence lymeské borreliózy. Hlavním tématem letošního setkání odborníků bylo postižení pohybového aparátu.

„Smyslem bylo prezentovat příklady kloubních komplikací souvisejících s prodělanou borreliovou infekcí, diskutovat současná doporučení její terapie i možnosti laboratorní diagnostiky,“ objasnil přednosta pořádacího Ústavu imuno-

logie lékařské fakulty Milan Raška. Olomoučtí imunologové, kteří ve své současné výzkumné činnosti navazují na dosavadní úspěšný vývoj antigenu proti borreliím, prezentovali aktuální stav vývoje nosičů pro aplikaci vakcíny. „Věnujeme se nyní systému ‚dopravních cest‘, který by umožnil antigen člověku nebo zvířeti podat na pomocné látce. A to tak, aby protilátky, které se vytvoří, byly dostatečně silné a měly dobrou kvalitu,“ objasnil Milan Raška.

Konference se účastnil i přední světový odborník v oblasti vývoje vakcinačních pre-

parátů Richard Marconi z Virginia Commonwealth University v Richmondu, který účastníky seznámil se současnými směry výzkumu a vývoje humánní vakcíny proti borrelióze v USA. „Je to klíčová osobnost ve vývoji vakcíny, určené jak pro veterinární, tak pro humánní oblast. Rádi bychom s ním navázali spolupráci, protože jedním z nejlépe publikujících autorů v této oblasti,“ uvedl Milan Raška. Poprvé se odborné akce zúčastnili i zástupci pacientů, postižených chronickými komplikacemi po prodělané borreliové infekci. (mav)

Pedagogická fakulta přivítala své absolventy

Celodenní program plný besed, přednášek, komentovaných prohlídek pracovišť a také dvě stříbrné promoce. Tak vypadal historicky první Den pro absolventy, který uspořádala pedagogická fakulta. Zúčastnily se ho desítky dřívějších studentů se svými rodinami a hosty.

Během stříbrných promoci složili absolventi s odstupem čtvrtstoletí obnovený absolventský slib. „Promoce byla perfektní. Těšila jsem se na to, že se potkám se svými spolužačkami a spolužáky, které jsem dlouhá léta neviděla. Potěšilo mě, jak bohatý program pro nás fakulta při-

pravila,“ řekla Markéta Caklová z Kroměříže, absolventka učitelství pro první stupeň základní školy s rozšířenou výtvornou výchovou.

Absolventi, kteří přijeli na stříbrnou promoci, končili svá studia v době společenských změn po tzv. sametové revoluci. „Listopad 1989 zasáhl do našich osobních životů i do studia samého. Měli jsme štěstí, že jsme zažili postupnou přeměnu univerzity ve skutečně svobodné akademické prostředí,“ doplnila Jana Huvarová, ředitelka Gymnázia Olgy Havlové v Ostravě-Porubě.

Během dne navštívili stříbrní absolventi všechna místa Univerzity Palackého, v nichž se v současné době uskutečňuje výuka pedagogické fakulty. Prohlédli si například rekonstruovaný objekt v Purkrabské ulici i Umělecké centrum UP, které proměnou prošlo až po jejich absoltoriu. Prezentace, prohlídky i jiný doprovodný program mělo pro absolventy připraveno patnáct fakultních pracovišť. (map)

Právnická fakulta nově nabízí kurzy LL.M. se špičkovými odborníky

Právnická fakulta výrazně rozšiřuje nabídku celoživotního vzdělávání. Nově nabízí mezinárodně uznávané kurzy LL.M. (Master of Laws), které jsou koncipovány jako specializační kurzy zaměřené na prohloubení znalostí v určitých právních oblastech. Výuku budou zajišťovat špičkoví lektori a zájemci si mohou vybírat ze čtyř různých specializací. Úspěšní absolventi pak získají mezinárodně uznávaný titul LL.M. Právnická fakulta je první fakultou Univerzity Palackého, která tuto formu placené profesní nástavby poskytuje.

Vzdělávat se mohou nejen právníci, ale i manažeři nebo podnikatelé a ti, kteří splní podmínky pro přijetí. „Kurzy jsou cestou, jak využít potenciál naší fakulty. Nabízíme uznávané odborníky, zázemí veřejně vysoké školy a tradici právnického vzdělávání, čímž garantujeme vysokou úroveň získaných znalostí a dovedností využitelných v praxi. Na garanci kvality zároveň úzce spolupracujeme s ostatními českými právnickými fakultami,“ uvedl Martin Faix, proděkan pro zahraniční záležitosti a koordinátor kurzů LL.M. na PF UP. Podle něj bude výuka obsahově vycházet z nejnovějších poznatků v dané oblas-

ti a její organizace v kombinované formě bude přizpůsobena časově zaneprázdněným uchazečům.

Fakulta má nyní v nabídce čtyři LL.M. kurzy – Soutěžní právo, Právo duševního vlastnictví (ve dvou specializacích – Právo designové a módní, Mediální právo), International and European Law a International Business Law, který realizuje ve spolupráci s Dunajskou univerzitou v Kremži. „O zaměření kurzů rozhodlo především to, v čem

jsme jako fakulta silní, kde máme vlastní interní odborníky a můžeme tedy účastníkům nabídnout špičkovou kvalitu,“ vysvětlil Martin Faix. Doplnil, že do budoucna se může nabídka specializací rozšiřovat.

Kurz trvá tři semestry a je organizován formou blokové výuky třikrát za semestr. Zájemci se mohou přihlašovat prostřednictvím Portálu celoživotního vzdělávání UP. Veškeré potřebné informace pak najdou na www.llm.upol.cz. (eha)

Do Olomouce se sjeli antropologové z tuzemských i zahraničních pracovišť

Na sedm desítek odborníků z Česka, Polska a Slovenska přijelo do Olomouce na mezinárodní konferenci Antropologické dny 2017. Uspořádala je Česká společnost antropologická ve spolupráci s fakultou zdravotnických věd a lékařskou fakultou.

Témata konference, rozčleněné do několika sekcí, pokrývala celý komplex antropo-

logických disciplín od biologické, kulturní a sociální antropologie přes kinantropologii, archeologii až po filozofickou a aplikovanou antropologii. Součástí dvoudenního programu byla i studentská sekce, v níž výsledky své vědecké činnosti prezentovali studenti magisterských a doktorských studijních programů.

„Většina odborných vystoupení byla výzkumného charakteru a představovala dílčí výstupy konkrétních projektů, včetně těch, které se aplikují v praxi. K dalším patřily příspěvky věnované vybraným problémům z hlediska filozoficko-antropologického,“ objasnil předseda organizačního výboru konference a přednosta Ústavu pro studium odborných předmětů a praktických dovedností FZV Miroslav Kopecký.

On sám ve své úvodní přednášce seznámil posluchače se zkušenostmi z výzkumu obezity dětí v prvních ročnících základních škol v Olomouci, podobného zaměření byly také další dva hlavní příspěvky, které aktuálnímu problému nadváhy věnovali jeho pražští a polští kolegové. „Nebyl to samozřejmě obezitologický kongres, ale faktem zůstává, že čtvrtina příspěvků se týkala právě životního stylu a otázek obezity u dětí a dospělé populace,“ doplnil Miroslav Kopecký. (mav)

A man with short brown hair and a slight smile, wearing a white lab coat over a white shirt and white trousers, stands in a hospital room. He is surrounded by medical equipment, including a monitor on a stand to his left and a large piece of equipment with various cables to his right. The room has light-colored walls and a tiled floor. A sign with the number '13' is visible in the upper left corner.

hi-tech

Olomoucký neurochirurg vyvinul unikátní meziobratlový implantát

Šetrnější postup při implantaci náhrady meziobratlové ploténky, rychlejší úleva od bolesti a spolehlivější kostní zhojení – takové jsou hlavní přednosti unikátního implantátu, který vyvinul docent Lékařské fakulty UP a primář Neurochirurgické kliniky FNOL Lumír Hrabálek. První operace bederní páteře s využitím originální techniky úspěšně proběhla ve světové premiéře na začátku září tohoto roku.

text: Velena Mazochová
foto: Gabriela Knýblová,
Růžena Valentová
a archiv Lumíra Hrabálka

Chirurgický zákrok pomáhá především pacientům s diagnózou diskopatie – onemocněním meziobratlových plotének, které s přibývajícím věkem degenerují a následkem toho dochází k nestabilitě páteře. Nemocní ji pociťují zejména jako intenzivní bolest zad, která někdy vystřeluje až do dolních končetin. Právě analgetický efekt by měl pacient pocítit hned po operačním výkonu. „Úleva od bolesti by měla být téměř okamžitá a s novým implantátem výraznější. Předpokládám, že také definitivní přihojení bude spolehlivější než dosud. Zavedení implantátu bude zároveň jednodušší a šetrnější,“ potvrdil Lumír Hrabálek.

Osvědčený materiál

Jedinečnost titanového a expandibilního implantátu s integrovanou dlahou, nazvaného po svém autorovi LUMIR XLIF CAGE, spočívá zejména ve funkčních parametrech a materiálu, z něž je vyroben. Do meziobratlového prostoru dosud neurochirurgové vkládali místo ploténky implantát vyrobený z termoplastického materiálu typu PEEK. Olomoucký neurochirurg zvolil slitinu titanu, aluminia a vanadu, dobře tolerovanou lidským organismem.

Právě materiál originálního implantátu je jednou z jeho hlavních předností. Lumír Hrabálek s ním má dobrou zkušenost z jiných operačních postupů. „Vykazuje tzv. primární stabilitu – lépe se ‚zakousne‘ a drží hned od okamžiku zavedení,“ vysvětlil neurochirurg.

Originální konstrukce

K výjimečným vlastnostem implantátu patří zároveň zdokonalení jeho funkčních parametrů. Jde totiž o první typ náhrady, která je schopna přizpůsobit se konkrétní velikosti meziobratlového prostoru. „Vlivem degenerativního onemocnění se prostor pro ploténku často snižuje, sesed-

ne. Jeho zpětný návrat do původní výšky umožní to, že je implantát expandibilní, schopný distrakce, tedy roztažení. Snižovaný prostor lze takto roztáhnout na původní rozměr. Míra této distrakce může být různá, podle potřeby od jednoho do čtyř milimetrů. Implantát se tak lépe zaklíní a zároveň se dostane do polohy bližší původnímu fyziologickému stavu,“ popsal Lumír Hrabálek.

Implantát je navíc konstruován ve dvanácti základních velikostech a oproti běžným náhradám je jeho součástí integrovaná dlahu. „Přišroubuje se, a tím se stabilita náhrady podstatně zvýší,“ dodal Lumír Hrabálek. K pevnému spojení obratlů neboli fúzi pak dojde srůstem kostní hmoty vložené do vnitřního prostoru implantátu, která jím následně proroste a spojí se s kostní tkání páteře.

Vývoj originální myšlenky souvisí s moderní operační metodou XLIF, kterou začali olomoučtí neurochirurgové používat při operacích bederní páteře v roce 2009 jako první v republice. Náhradu meziobratlové bederní ploténky provádějí pomocí bočního přístupu k páteři, který umožňuje vyhnout se orgánům v břišní dutině i velkým cévám, a to bez velké chirurgické rány. Operace náhrady na jedné ploténce trvá přibližně hodinu a čtvrt.

Spolupráce s čínskými partnery

Vhodného partnera, schopného zhostit se náročného a unikátního projektu, našla olomoucká Neurochirurgická klinika ve spolupráci s českou firmou BoneCare s.r.o. až v Číně. Firma Beijing Fule Science & Technology Development Co., Ltd, která patří k největším výrobcům páteřních implantátů v Číně, realizovala návrh během necelých dvou let. Po skončení patentového řízení bude možné nabízet implantáty kdekoli v světě.

Přednosti implantátu beze zbytku potvrdily první dvě zářijové operace, které proběhly bez komplikací. V obou případech byla indikací diskopatie a nestabilita segmentu, čili posun obratlů. „V prvním případě jsme nahrazovali jednu, ve druhém dvě ploténky. Pooperační efekt byl okamžitý. Obě pacienti byli v pořádku natolik, že mohli odejít domů po dvou a třech dnech od zákroku. Další přínos, zejména v lepší toleranci zátěže, očekávám také v období rekonvalescence,“ uvedl Lumír Hrabálek.

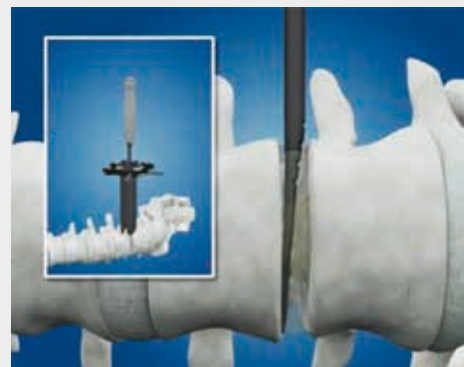
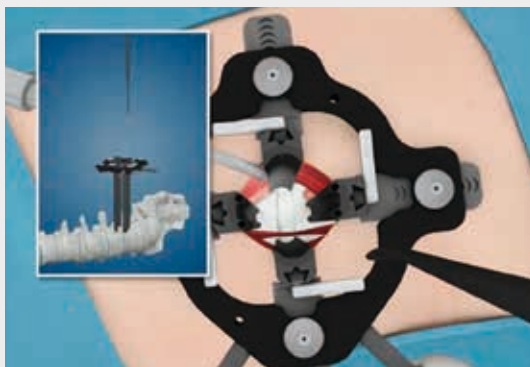
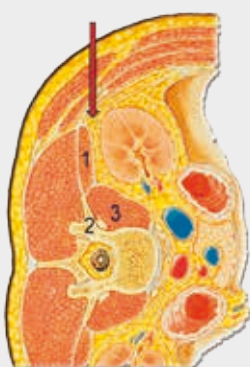

Schéma přístupu k bederní páteři z bočního přístupu retroperitoneálním prostorem a přes psoatický sval za využití retraktoru, který chrání okolní tkáň.

Boční přístup k meziobratlové ploténce bederní páteře a způsob jejího odstranění.

Tým Petra Bednáře (uprostřed) v RCPTM.

Analytičtí chemici pomáhají archeologům

Pravěká či starověká keramika, šperky, ale třeba i kostěná brusle prošly v posledních dvou letech rukama analytických chemiků z přírodovědecké fakulty. Ti provádějí analýzy především organických zbytků na archeologických nálezích a dodávají tak archeologům důležité informace o způsobu života lidí v různých historických obdobích. Chemici využívají nejen zažitě postupy, ale vyvíjejí i metody nové, často přímo ušité konkrétnímu historickému artefaktu na míru. Od letošního roku jim v tom pomáhá podpora Grantové agentury České republiky (GA ČR).

„Chemické analýzy archeologických nálezů pomocí nejmodernějších technik, založených zejména na hmotnostní spektroskopii, jsou jedním z trendů výzkumu na katedře analytické chemie. Zaměřujeme se hlavně na organické reliktů na archeologických materiálech. V případě nádob určujeme, zda se v nich nacházejí zbytky potravin, případně jaký druh to byl. Jindy zase analyzujeme zbytky vláken na nálezích středověkých šperků. Naším úkolem je například určit, zda šlo o vlákna rostlinné nebo živočišné povahy,“ přiblížil výzkum Petr Bednář z katedry analytické chemie a Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů. Část

analýz se provádí právě v tomto vědeckém centru.

Analýzy začali chemici intenzivně provádět ve spolupráci s Archeologickým centrem v Olomouci, které je jejich partnerem v tříletém projektu GA ČR. Chemici jsou ale v kontaktu i s archeology z Brna, Prahy, Slovenska, Polska či například Litvy. „V jednom z nálezů jsme například prokázali triterpenoid miliacin, který se vyskytuje v některých obilovinách. Našli jsme tak objektivní důkaz pro hypotézu, že v nádobě se nacházely obiloviny. Dokážeme tedy více rozkrýt, jaké materiály lidé používali, co jedli, jaké byly okolnosti pohřebních rituálů a podobně,“ uvedl Bednář. Podle něj již spolu s kolegy studovali stovky historických předmětů. Důležitou oblastí jejich výzkumu je také zkoumání jantaru. Chemickou analýzou se odborníci snaží určit, z jakého území jantar pochází. Zabývají se ale i vývojem metod pro ověřování pravosti této zkamenělé pryskyřice.

Spolupráce je výhodná jak pro chemiky, tak pro archeology. Analytickým chemikům poskytuje možnost pracovat se zcela unikátními materiály. Archeologové zase dostanou pro svůj výzkum důležité informace o chemickém složení studovaných artefaktů. „Analytický chemik musí pra-

covat co nejšetrněji, aby získal maximum chemických informací s minimálním rizikem poškození studovaného objektu. Archeologové zase implementují do svých postupů taková pravidla, která minimalizují chybný analytický závěr,“ doplnil Bednář.

Prospěšnost spolupráce potvrzuje i ředitel Archeologického centra Olomouc Jaroslav Peška. Podle něj se moderní archeologie bez spolupráce s mnoha přírodovědnými obory neobejde. „Dnes už archeologovi nesmí stačit určit typ, kulturu, tedy dobu výroby a používání například keramické nádoby. Nás musí zajímat i to, z čeho byla nádoba vyrobena, původ surovin keramické hmoty, technologický postup a teplota výpalu, k čemu sloužila, co se v ní uchovávalo, s jakým obsahem byla uložena nebožtíkovi do hrobu a podobně. To je jen jeden z mnoha příkladů vzájemné kooperace olomouckých chemiků a archeologů v rámci společného projektu,“ uvedl Peška.

Důležitým výstupem spolupráce je i vznikající analyticko-archeologická databáze nazvaná ANARBASE. V ní se archeologické a archeometrické údaje propojují s primárními a interpretovanými daty z chemické analýzy. V budoucnu by mohla být publikovaná část databáze přístupná odborné i laické veřejnosti.

Fuzzy logika není jen akademický pojem

Je to pravda, nebo lež. Takto jednotlivá tvrzení vyhodnocujeme podle klasické logiky. Toto černobílé vidění světa ale odmítá fuzzy logika, česky též nazývaná mlhavá logika. Tvrdí, že výroky týkající se praktického života jsou většinou pravdivé jen v určitém stupni pravdivosti. Právě tímto podoborem matematické logiky se zabývá spolu s kolegy vedoucí katedry informatiky přírodovědecké fakulty Radim Bělohlávek. O jeho renomé v oboru svědčí i právě vydaná kniha z prestižního vydavatelství Oxford University Press nazvaná Fuzzy Logic and Mathematics: A Historical Perspective, jejíž je spoluautorem.

Zakladatelem fuzzy logiky byl americký matematik a elektroinženýr Lotfi Zadeh, který v roce 1965 publikoval stěžejní článek Fuzzy sets. Klasickou logiku považoval za nedostatečnou. Podle něj člověk uplatňuje jinou logiku, v níž je místo i pro nepřesnost.

„Představte si, že v létě je 26 stupňů Celsia, a já řeknu, že venku je vysoká teplota. Podle klasické logiky je toto tvrzení buď pravdivé, to je pravdivé ve stupni 1, nebo nepravdivé, tedy má stupeň pravdivosti 0. Podle fuzzy logiky to může být i něco mezi tím, tedy to tvrzení může být pravdivé ve stupni

0,8. A když bude venku teplota vyšší, třeba 28 stupňů, pak bude více pravdivé, třeba ve stupni 0,9. Fuzzy logika tedy spočívá v tom, že připouští více pravdivostních hodnot,“ vysvětluje na příkladu profesor Bělohlávek.

Podle něj nabízí fuzzy logika řešení i v situacích, kde ta klasická selhává. Dokáže pracovat s těžko definovatelnými pojmy, jako například „vysoký věk“, „vysoká teplota“, které klasičtí logici odmítají.

Pokud by se však někdo domníval, že fuzzy logika je jen teoretickou hříčkou akademiků, velmi by se mýlil. První neakademické aplikace se objevily začátkem 80. let minulého století. Lídrem bylo a je Japonsko, kde například plně automatizovaný systém založený na fuzzy logice nahradil strojvůdce v metru a fuzzy regulátory se prosadily ve spotřební elektronice. Existují fuzzy logikou řízené pračky, vysavače, fotoaparáty, myčky nádobí a řada dalších výrobků. Fuzzy logika se využívá i v automobilovém průmyslu.

„Tyto příklady jsou podle mého projevy důležitější skutečnosti, totiž že fuzzy logika představuje nové paradigma v základech exaktních věd. Umožňuje vytvářet matematické modely blízké přirozenému lidskému uvažování. V tom spatřuji její význam.

Na druhou stranu to ale pochopitelně neznamená, že vše na základě klasické logiky je špatně nebo že fuzzy logika je recept na každý problém,“ objasňuje Bělohlávek. Sám se během pobytu v USA podílel na přípravě systému pro modelování sedimentace v ústí řeky Mississippi. S profesorem Milanem Adamusem z Fakultní nemocnice Olomouc vyvinuli systém pro automatické dávkování anestetik během celkové anestezie, který řídí fuzzy logika.

Těžiště výzkumu olomouckých informatiků v oblasti fuzzy logiky ale spočívá v teorii. Mimo jiné zde vymysleli několik nových metod pro analýzu dat. Vůdčí osobností je právě profesor Bělohlávek, jehož fuzzy logika uchvátla už během studia. Své znalosti zúročil při psaní již zmíněné knihy. Spolupracoval s dalšími významnými postavami v této oblasti, a sice Georgem Klirem ze State University of New York a Josephem Daubenem ze City University of New York. Kniha má skoro 550 stran a vznikala pět let. Popisuje vývoj fuzzy logiky od jejího vzniku až po současnost, seznamuje s teoretickými základy oboru i aplikacemi. Je určena nejen pro ty, kteří ve fuzzy logice sami pracují. Přecházejí si ji mohou i laikové, kteří se o oboru chtějí něco dozvědět.

„Fuzzy logika umožňuje vytvářet matematické modely blízké přirozenému lidskému uvažování. V tom spatřuji její význam. To ale pochopitelně neznamená, že vše na základě klasické logiky je špatně nebo že fuzzy logika je recept na každý problém.“

Radim Bělohlávek

Studenti prošli olomoucké kavárny a vytvořili „mapu s příběhem“

Spojit příjemné s užitečným se rozhodli autoři Kavářského průvodce po Olomouci Veronika Rojová a Jakub Grolmus. K vytvoření této Story Map je přivedlo nejen tehdejší studium oboru Mezinárodní rozvojová studia na přírodovědecké fakultě, ale i láska ke kávě a fotografování.

„Průvodce může posloužit lidem, kteří Olomouc neznají a chtějí si po procházkách centrem skočit na dobrou kávu, či obyvatelům města, kteří si chtějí najít své nové oblíbené kavářské místo,“ vysvětlila studentka Veronika Rojová.

Pro svůj projekt do předmětu Geografické informační systémy si vytypovali 20 kaváren v centru města a nejbližším okolí a v každé si objednali espresso bez mléka. Návštěvníci elektronického průvodce se dozvědí nejen to, jak jim káva chutnala, ale na fotografii i uvidí, jak vypadala. Kromě popisu kávy a prostředí kaváren se autoři dělí o své postřehy ohledně obsluhy, ceny nebo doplňkového sortimentu a služeb. Průvodce uzavírají finální shrnutí s tabulkou a třemi mapy. Z první lze vyčíst to, zda kavárna nabízí

variantu kávy s rostlinným mlékem, na druhé zájemci zjistí, jestli je v kavárně možné platit kartou, a na poslední, jakou mají otevírací dobu o víkendech.

Na projektu začali tehdejší studenti druhého ročníku pracovat v dubnu, hotovalo měli zhruba za tři týdny. Poté, co průvodce „oficiálně“ spustili a začali šířit přes své facebookové profily, zaznamenali velkou vlnu zájmu. „Za dva dny se podařilo nasbírat přes 2 000 zhlédnutí. Nyní máme o 1 500 více,“ prozradila studentka.

portrét

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová,
Jan D. Bláha

Martin Soukup

docent katedry sociologie,
andragogiky a kulturní antropologie
Filozofické fakulty UP

Mít pozorovací talent, dobrou fyziku a navíc být ještě empatický. K zahzení není ani talent na přežití. Zkrátka umět se o sebe postarat ve svízelné situaci a mít buldočí vůli dokončit svou práci. To nejsou předpoklady pro práci tajného agenta, spíš doporučená výbava „seriózního vědce“ k terénnímu výzkumu v kulturní antropologii. Martin Soukup z Univerzity Palackého má všechny zmíněné vlastnosti. I proto výsledky jeho práce ocenil Nadační fond Neuron prestižní cenou pro mladé vědce.

Jako malý kluk si myslel, že bude hercem. Dětské sny vzala voda a herecké nadání nakonec uplatňuje při výuce na vysoké škole. Přitom vzpomíná také na skauting, který považuje za jeden z nejlepších způsobů přípravy na terénní výzkum v podmínkách, do nichž jezdí.

„S antropologií jsem se poprvé setkal na střední škole. Studoval jsem elektrotechniku se zaměřením na číslicovou a řídicí techniku. Tehdy jsem přišel na přednášku Josefa Wolfa a měl jsem na jednou jasno v tom, co chci v životě dělat. Bylo ohromující, jakým způsobem dokázal o antropologii přednášet,“ vzpomíná mladý vědec. Přednášky skvělého antropologa, etnologa a především výborného pedagoga později navštěvoval i na vysoké škole.

„Zkoušel tak, že jednu otázku položil on, druhou student. Byl skvělý a fit se udržoval právě tím, že se zamýšlel nad tím, o čem přemýšlejí jeho o tři generace mladší studenti. Považuji to za vynikající pedagogický trik, který se jednou chystám uplatňovat také,“ plánuje.

Výzkum na Papui Nové Guinei

Kulturní antropologii vystudoval na Univerzitě Karlově v Praze, dnes je ale jeho domovským pracovištěm Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Martin Soukup o antropologii tvrdí, že je to „obor o rozmanitosti a jinakosti“ a být dobrý kulturní antropolog znamená nejen sedět dlouhé hodiny v knihovně, ale vyrazit i do terénu.

„Profesor Paul Rabinow z Kalifornské univerzity napsal, že na jeho alma mater vždy dělili antropology na dva druhy. Ten první má již antropologický výzkum za sebou, ten druhý ještě ne, a ty za antropology nikdo nepovažoval,“ říká mladý vědec z Univerzity Palackého.

Sám dostal první možnost terénního výzkumu v roce 2009. A nebyla to zrovna malá příležitost – měl se vydat na Papuu Novou Guineu. „Kdybych v té době dostal nabídku odjet do Tanzánie, Ekvádoru, Mexika či kamkoliv jinam, jel bych. Kulturní antropolog by měl poznat radikál-

ně jiné kulturní prostředí, než ze kterého sám pochází,“ zdůrazňuje.

Martin Soukup se na Papuu Novou Guineu od té doby vrací. Později navázal spolupráci s geografem Janem Bláhou z Přírodovědecké fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, se kterým tam zkoumá prostorové chování lidí v souvislosti s příbuzenskými vazbami a systémy. Mapují etnickou skupinu Nungon, což je asi 1500 lidí, kteří bydlí v šesti vesnicích.

Oba vědci využívají klíčové metody svých oborů. Geograf vytváří mapy, antropolog vytváří data o lidech. Zcela zásadní je pro ně genealogická metoda. „Kolega zpracoval mapu vesnice, každému domku jsme přiřadili pomyslné číslo popisné, každého člověka jsme zabydleli do konkrétního obydlí. Potom jsme se začali věnovat jejich příbuzenským vztahům a také tomu, k jaké náboženské denominaci se kdo hlásí, jakého klanu je součástí nebo jestli je gramotný. Postupně jsme tak vytvořili sociodemografickou mapu komunity, z níž je patrné, jak se do sídelního uspořádání promítají historické události,“ popisuje Soukup. Jeho práce obnáší neustálou tvorbu dat. Nestane se proto, že by u sebe neměl tužku a papír. A i když je zastáncem tradičního vybavení, využívá i výhod technologických vymožeností, například ručního skeneru. „Tam, kam jezdím, ale není elektrina. Vždy proto musím pamatovat na zásobu baterií a nenechat doma solární nabíječku a powerbanku.“

Jednodenní atraktivita

Od roku 2009 navštívil Martin Soukup Papuu Novou Guineu už několikrát. „Pro tamní obyvatele jste zajímaví tak první dva dny. Mají dost své práce s živobytím a kvůli kulturní antropologii se rozhodně nezastaví. Chodí pracovat na svá polička. A navíc: Papua je blízko rovníku. Na práci máte 12 hodin, pak se setmí. A setmí se pekelně rychle,“ popisuje Soukup. Na první pohled může vypadat jeho práce velmi atraktivně, je za ní ale i velký kus rutiny. „Co si z terénu nedovezete, to jedno-

Martin Soukup (* 1977)

Zabývá se dějinami, teorií a metodologií sociální a kulturní antropologie. Zvláštní pozornost věnuje otázkám vizuální antropologie a kulturnímu areálu Melanésie. Na Papui Nové Guinei uskutečnil výzkumné pobyty, v rámci nichž pracoval v několika tamních vesnicích. Výsledky mnohaleté práce publikoval v knize *Antropologie a Melanésie*, která byla oceněna jako nejlepší vědecká monografie UK v Praze. V současnosti se zaměřuje především na otázky zkoumání prostorových souvislostí sociálních a kulturních jevů. Je autorem devíti knih a řady odborných textů.

duše nemáte,“ vysvětluje horečnatou píli, se kterou na místě pracuje.

V práci kulturního antropologa je navíc potřebné počítat i s docela značnou mírou rizika. „V knize s názvem Přežití terénní výzkum se dočtete, že nejčastějším důvodem úmrtí antropologů je žloutenka, malárie nebo dopravní nehoda,“ vypočítává nástrahy.

Při každé misi shodí i pár kil. „V Papui jste neustále v pohybu v hodně členitém terénu. Tamní jídlo není nijak vydatné. Když se chcete socializovat s místními, žvýkáte s nimi arekové ořechy. Vždycky před cestou a po ní navštěvuji zubáře. Černají a kazí se po nich totiž zuby. A abych nezapomněl: je dobré si k tomu dát ještě trochu tabáku, když už si s nimi povídáte u ohně. Neustále přitom dýcháte kouř. Terénní výzkum se vám tak vepíše do těla jednou provždy,“ směje se. Mimochodem, právě frustrace z hladu na

Papui Nové Guinei vedla Martina Soukupa a Jana Bláhu k přípravě Kuchařky naší vesnice, která má obsahovat tamní recepty.

Zkušenosti z Papuy se hodí Evropě a studentům

Nejen recepty na papuánské pokrmy se nám ale v Evropě mohou hodit. „Přínos jakéhokoliv výzkumu přichází tehdy, když jsou jeho výsledky zobecnitelné a uplatnitelné. Metoda, na které pracujeme s Janem Bláhou, může dobře posloužit k porozumění prostorového chování lidí. V Evropě v tuto chvíli například čelíme rozsáhlému pohybu osob, ale o kulturních základech prostorového chování lidí toho víme poměrně málo. Až dokončím práci v Papui, musím metodu vyzkoušet jinde. Chtěl bych ji vyzkoušet v pastevecké společnosti, proto se v dalším období vydám na Altaj,“ plánuje.

Martin Soukup získal cenu Neuron v oboru společenské vědy. Nezávislá vědecká rada tak oceňuje výjimečné vědecké osobnosti, kterým ještě nebylo čtyřicet let a které ovlivňují úroveň poznání ve svých oborech. A přesně to Martin Soukup dělá. Dokazují to jeho knihy, učební materiály a vlastně i styl jeho přednášek, které vede na Univerzitě Palackého v Olomouci. Učení ho nesmírně baví.

„Často slyším, že mladá generace nečte. To jistě není pravda. Čte jen jinak, protože vyrůstá na internetu, který má jiné nároky a žádá jiné kompetence. Osobně postrádám u studentů spíš něco jiného: Schopnost vést produktivní dialog. A příčiny vidím ve stylu výuky na základních a středních školách, které mnohdy nepodporují touhu po poznání. Nepodporují vědomí, že pedagog není vševědoucí ani neomylný,“ dodává Martin Soukup.

„Pro tamní obyvatele jste zajímaví tak první dva dny. Mají dost své práce s živobytím a kvůli kulturní antropologii se rozhodně nezastaví.“

Martin Rychlák

etnolog a vědecký novinář, dnes pracuje v Lidových novinách

S Martinem jsme se prvně setkali na Univerzitě Karlově, na jejíž půdě mi – jen o tři měsíce mladšímu doktorandovi – předal agendu týkající se zápisů do Studijního informačního systému. Ihned mne zaujalo, jak byl tento budoucí nositel ceny Neuron pro mladé vědce praktický... Není zvykem, aby vědec, který čte básně, dramaticky přednáší a má enormní humanitní rozhled od filozofie po dějiny umění, vzešel ze středoškolského oboru „elektrotechnika se zaměřením na číslicovou a řídicí techniku“. Pro Martina je typická pracovitost. To se zúročilo hlavně poté, co byl v roce 2009 vybrán entomologem Vojtěchem Novotným coby kulturní antropolog pro vědeckou misi biologů na Papuu Novou Guineu. Tam se doslova našel. Mezi „své“ Nungony se vrací, píše o nich – a to tak dobře, že jedna z jeho knih byla vyhlášena nejlepší monografií celé UK! Martin je skvělou posílou pro Olomouc.

Jan D. Bláha

odborný asistent katedry geografie PŘF UJEP v Ústí nad Labem

Spojení kreativního vědce s uměleckými sklony, vlastníka osobního nadhledu, znalce poezie a beletrie, majitele jiskry v oku, sběratele novoguinejských artefaktů, lovce srdcí studentstva, milovníka dobrého vína, vášnivého čtenáře, cyklisty a lezce po stěnách, dobrodruha a v neposlední řadě experta na nespécializaci. Tak mohu definovat Martina Soukupa, jehož jsem potkal zhruba před 10 lety v jedné pražské vinárně. Po vzoru humanitních odborníků jsme plány našeho pozdějšího společného výzkumu spřádali mimo stěny fakulty, neb právě tam myšlenky neznají zábran. Naše obory spojuje mimo jiné terénní výzkum. Každý, kdo jej zažil, jistě také ví, že najít vhodného parťáka do terénu je téměř nadlidský výkon. Jsem rád, že jsem parťáka v osobě Martina našel. Je to ovšem také kamarád (ten nefacebookový), s nímž lze probrat u dobrého vína kterýkoli odborný či osobní problém. Tak vzhůru na Novou Guineu.

úspěchy

Pedagogové roku 2017 na lékařské fakultě (zleva): Karel Urbánek, Filip Čtvrtlík a Basel Azar.

Nejlepší učitelé lékařské fakulty převzali „medicínské Oscary“

Putovní poháry pro Pedagogy roku 2017 ozdobila jména Karel Urbánek, Filip Čtvrtlík a Basel Azar. Vítěze ankety už tradičně vybírali čerství absolventi studia medicíny na lékařské fakultě.

Letošní trofeje předal vítězům děkan Milan Kolář spolu s organizátory ze Spolku mediků a Sdružení studentů stomatologie. Odborný asistent Radiologické kliniky Filip Čtvrtlík ocenění obdržel v kategorii klinických oborů, Basel Azar, odborný asistent Kliniky zubního lékařství, se stal nejlepším učitelem v oboru Zubního lékařství a v preklinických oborech obhájil prvenství loňský vítěz, přednosta Ústavu

farmakologie Karel Urbánek. „Je to rozhodně nejvyšší ocenění mé práce, kterého se mi kdy dostalo a podle mého názoru vůbec nejvyšší, které může pedagog dostat,“ uvedl přednosta. Kromě vepsání svých jmen na podstavce pohárů obdrželi vítězové pamětní diplomy, fakultní víno i finanční odměnu.

Vyhlášení vítězů ankety Pedagog roku spojené se setkáním absolventů s učiteli a vedením fakulty mělo premiéru už loni. „Je to symbolické rozloučení absolventů obou českých studijních programů s fakultou, která samozřejmě zůstává jejich alma mater,“ vysvětlil děkan Mi-

lan Kolář, který zavedení nové fakultní tradice inicioval. Vedle jej při tom snaha pravidelně vyhodnocovat kromě vědecko-výzkumné činnosti také pedagogický výkon. „Ten se hodnotí mnohem hůře než věda, kde se můžeme podívat na Web of Science nebo spočítat body RIV. Tou nejlepší cestou je podle mého názoru právě hlasování absolventů, kteří jsou schopni velmi objektivně a seriózně hodnotit úroveň jednotlivých pedagogů. Je to zároveň doklad toho, že si fakulta vedle vědecko-výzkumné a léčebně-preventivní činnosti velmi váží také pedagogické práce,“ objasnil děkan. (mav)

Michal Vorlíček zaujal v soutěži mladých akademiků posterem i dřepý

Doktorand fakulty tělesné kultury Michal Vorlíček zvítězil v soutěži mladých akademiků a učitelů tělesné výchovy na 12. evropském kongresu Mezinárodní federace tělesné výchovy (FIEP).

Formou posteru prezentoval dosavadní průběh a cíle studie SONIAA (Social Norms Intervention for Active Adolescents), která se zaměřuje na ověření proveditelnosti a účinku personalizované elektronické zpětné vazby založené na teorii sociálních norem v oblasti pohybové aktivity a sedavého chování. Řeší ji tým z Institutu aktivního životního stylu pod vedením Ferdinanda Salony. „Můj poster zaujal obsahem, protože tento typ studie je v oblasti pohybové aktivity originální a vědecky aktuální, také svou grafickou podobou z dílny Barbory Nemethové, a tyto přednosti jsem podle poroty podtrhl velmi dobrou ústní prezentací. A jelikož jsem prezentoval až jako poslední, zaujal jsem i tím, že jsem po-

rotce i publikum donutil udělat pár dřepů na osvěžení,“ řekl Michal Vorlíček.

Vítězství v soutěži pro něj znamená mimo jiné pozvánku na světový kongres FIEP, který se koná příští rok v Istanbulu. „Pocity to jsou příjemné. Moc mne těší, že jsem byl docentkou Janou Vašíčkovou do skupiny FIEP New Leaders v roce 2015 nominován a teď mohl naši fakultu zviditelnit na mezinárodní půdě. Vnímám to jako poděkování fakultě za všechny příležitosti, kterých se mi během studia dostává,“ dodal.

Jako jeden z mála se zúčastnil všech tří dosavadních ročníků soutěže, která byla představena v roce 2015 na kongresu v Maroku jako program, jenž mladým lidem zprostředkovává zkušenost s mezinárodní konferencí v oblasti pohybové aktivity a tělesné výchovy. Už vloni si připsal výraznější úspěch, když s posterem skončil na třetím místě. (vim)

Literární teoretik Tomáš Jirsa získal prestižní cenu

Prestižní francouzsko-českou Cenu platformy CEFRES získal Tomáš Jirsa, literární teoretik a komparatista z filozofické fakulty. Obdržel ji na francouzském velvyslanectví z rukou laureáta Nobelovy ceny za chemii Jeana-Marie Lehna za studii s názvem *Reading Kafka Visually: Gothic Ornament and the Motion of Writing in Kafka's Der Proceß*, publikovanou v im-paktovaném časopise *Central Europe*.

Ocenění, které je součástí Ceny Jacques-Derridy a uděluje se za nejlepší vědecký článek, získal Jirsa v oboru společenských a humanitních věd. „Znamená pro mne celou řadu věcí. Vzhledem k tomu, že ji se mnou obdržela etablovaná socioložka za práci o postkoloniálních urbánních studiích a doktorand antropologie za historickou stať na téma českých přehlídek tělesné jinakosti, je to pro mě vstřícný důkaz, že porota složená z renomovaných odborníků dává bádání o umění a literatuře stejnou šanci, jako mají empiričtější a dnes

podstatně progresivnější obory, jakými jsou sociologie či antropologie,“ řekl Tomáš Jirsa.

Oceněná studie vychází z klíčové kapitoly jeho dizertační práce s názvem *Fyziognomie psaní: v záhybech literárního ornamentu* (2012) zkoumající texty Franze Kafky, Rainera Marii Rilka, Samuela Becketta i dalších. Ukazuje, že ornament funguje jako teoretický koncept, který umožňuje chápat literární text z hlediska jeho vizuality, performativity a pohybu. „Snažím se dokázat, že navzdory přežitým, dodnes však převládajícím definicím je ornament v kulturních dějinách něčím mnohem víc než pouhou dekorací. Není to přídavná ozdoba či vnější okrasa, ale tvořivá figura, jejíž význam nespočívá v tom, co zobrazuje, ale v tom, jakým způsobem se pohybuje, jaké myšlení provokuje a jaké smyslové i afektivní účinky produkuje,“ dodal literární teoretik z Univerzity Palackého. (map)

Vědečtí pracovníci fakulty zdravotnických věd obdrželi Ceny děkana

Už potřetí ocenil děkan Jaroslav Vomáčka nejlepší publikační výstupy vědeckých pracovníků fakulty zdravotnických věd. Za rok 2016 se novými laureáty stali badatelé z kulturního Centra vědy a výzkumu.

Hned dvojnásobného úspěchu dosáhl David Školoudík, ředitel Centra a proděkan pro vědu a výzkum FZV. Tématem první oceněné práce byla rizika mrtvice

po tranzitorní ischemické atace nebo malé mrtvici, ve druhé prezentoval výsledky randomizované kontrolované studie Sonolyza v prevenci mozkového infarktu během zákroku na krčních tepnách. Kritéria pro udělení ceny splnila také studie Yukari Yamadaové shrnující výstupy výzkumu na téma Duální sensorické poškození a kognitivní pokles.

Problematicke péče o umírající pacienty na jednotce intenzivní péče (JIP) se věnovala práce Heleny Kisvetrové (na snímku). „Cílem studie bylo zjistit, jak sestry na pracovištích intenzivní péče v České republice využívají ošetrovatelské intervence Péče o umírající a Duchovní podpora u pacientů v závěru života. Jsou zaměřeny na biologickou, sociální, psychologickou i spirituální dimenzi lidské bytosti. Mezi faktory, které pozitivně ovlivňovaly frekvenci jejich využívání, patřily délka hospitalizace umírajícího, personální zajištění pracoviště, názor sester na důležitost edukace o paliativní péči a absolvování vzdělávací aktivity o péči v závěru života. Získané výsledky mohou pomoci identifikovat problémy specifické pro ošetrovatelskou praxi a podpořit větší zapojení paliativních intervencí v prostředí JIP,“ objasnila Helena Kisvetrová.

Ocenění významné publikační činnosti pracovníků fakulty zdravotnických věd uděluje její děkan ve snaze podpořit kvalifikační růst členů akademické obce a prestiž jejich vědecké práce. (mav)

Studenti práv přivezli z vědecké soutěže historický úspěch

Historický úspěch. Čtyři ocenění, z toho dvě první místa, přivezli zástupci olomoucké právnické fakulty z prestižního finále Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ). Československé finále hostila Právnická fakulta Masarykovy univerzity v Brně.

Olomouc vyslala do Brna čtyři své studenty, kteří vzešli z fakulturního kola SVOČ. Všichni mohli po skončení soutěže slavit. Tomáš Grygar zvítězil v sekci Správní právo, Ivaně Procházkové porota přiřkla dělené první a druhé místo v sekci Evropské právo, mezinárodní právo veřejné. V kon-

kurenci studentů doktorských studijních programů obsadil Zdeněk Červínek druhé místo a hned za ním skončila Michala Chadimová.

„SVOČ na naší fakultě není masová záležitost, pokud jde o počet zástupců v československém kole, nemůžeme konkurovat právnickým fakultám s početnější studentskou základnou. Ukazuje se ale, že i u nás SVOČ generuje velmi perspektivní soutěžní práce a kvalitativně jsou naši studenti v této soutěži čím dál úspěšnější,“ zhodnotila Olga Pouperová, proděkanka PF UP pro doktorský studijní program a rigorózní řízení.

Tomáš Grygar, který svou vědeckou práci nazval Přestupková amnestie v novém zákoně o odpovědnosti za přestupky, předčil ve finále osm soupeřů. Posлуhač 5. ročníku oboru Právo už nyní uvažuje, že se přihlásí do dalšího ročníku. „Rád bych získal pro fakultu další ocenění. Je to totiž ukázkou toho, že jsme schopni konkurovat ostatním právnickým fakultám a dobře učit správní právo i jiná právní odvětví. V tom, jaké a jak dobré odborné práce píšete, se totiž podle mě nutně odráží to, co čtete a jak kvalitně se na fakultě učí,“ dodal Tomáš Grygar. (cha)

Vědci se zapojí do polárního výzkumu

Univerzita Palackého se stala členem Národního centra výzkumu polárních oblastí (NCVPO). Jedná se o poradní orgán projektu Czech Polar 2, který koordinuje vědecké aktivity českých badatelů v Arktidě a Antarktidě. Olomoučtí akademici si

od členství v prestižní instituci slibují větší zapojení do polárního výzkumu a lepší informovanost o současných vědeckých trendech na jižním i severním pólu. Jejich partnery jsou výzkumníci například z Masarykovy univerzity, Jihočeské univerzity či některých ústavů Akademie věd ČR.

Za Univerzitu Palackého spoluprací v rámci NCVPO garantuje katedra geologie na přírodovědecké fakultě. „Budeme se snažit šířit mezi studenty a zaměstnance informace o možnostech zúčastnit se polárních expedic a případnou spolupráci pak koordinovat. Členství v organizaci je velmi prestižní věc, která může přispět i ke zvýšení povědomí o našich výzkumných projektech,“ uvedl vedoucí katedry geologie Ondřej Bábek, jeden z koordinátorů spolupráce.

O možnostech polárního výzkumu se tak primárně dozvědí studenti katedry geologie a dalších oborů věd o Zemi. Možnost zapojit se do expedic mají i další zájemci, podmínkou je ale získat na ně peníze, nejlépe prostřednictvím grantů. „Například pro geologa či fyzického geografa je velmi dobré se do polárního výzkumu zapojit, neboť je to velmi atraktivní oblast. Osobně bych se chtěl věnovat výzkumu toho, zda atmosférická cirkulace donáší polutanty až do takto vzdálených míst,“ doplnil Bábek. Z Univerzity Palackého se v dřívějších letech do polárních expedic zapojili například ornitologové z přírodovědecké fakulty, a to Václav Pavel a Karel Weidinger, kteří byli několikrát na ostrově Jamese Rosse v Antarktidě a v Arktidě na Špicberkách. (srd)

Europol využívá výzkum odborníků z pedagogické fakulty

Evropský policejní úřad (Europol) vydal strategický materiál zaměřený na rizika spojená se sexuálním nátlakem a online vydíráním dětí v prostředí internetu. V materiálu nazvaném „Online sexual coercion and extortion as a form of crime affecting children“ podrobně objasňuje příčiny těchto forem útoků, způsoby řešení a také preventivní postupy. Využívá a cituje výsledky výzkumů Centra prevence rizikové virtuální komunikace pedagogické fakulty.

„Výzkumům zaměřeným na rizikové chování v prostředí internetu se věnujeme již řadu let. Naše výstupy jsou součástí stra-

tegických materiálů klíčových ministerstev i metodických doporučení a pokynů pro prevenci a intervenci v této oblasti. V posledních letech se nám postupně daří proniknout i na úroveň celoevropskou, s našimi daty pracuje Evropská komise a nyní je využívá i zmíněný Europol,“ řekl Kamil Kopecký, vedoucí Centra.

Strategický materiál Europolu má dopad na všechny členské země Evropské unie, ve kterých k útokům na děti dochází. Kromě informací o fenoménech nabízí celou řadu doporučení, jak na děti působit preventivně a jak zajistit jejich bezpeč-

čí. Právě z tohoto důvodu také Europol odstartoval celoevropskou kampaň proti zneužívání dětí Řekni ne!

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace PdF UP se výzkumům rizikového chování v prostředí internetu věnuje již řadu let. V minulých letech se odborníci zabývali problematikou kyberšikany dětí a učitelů, rizikového chování v prostředí online her, rizik spojených se sociálními sítěmi či bezpečností hesel. V letošním roce je pak výsledkem jejich práce výzkum orientovaný na fenomén sextingu a rizikového seznamování. (map)

jazykové okénko

Babí léto je pravidelný výkyv počasí, který ve střední Evropě a vůbec na celé severní polokouli způsobují rozsáhlé tlakové výše, jež se vytvářejí v této roční době. Noci jsou sice už velmi chladné, ale přes den je krásně a vlaho. Zatímco u nás se *babí léto* vyskytuje nejčastěji mezi 21. zářím a 2. říjnem, na slovanském jihu, kde se tomuto období říká podobně (např. v chorvatštině je to *bablje ljeto*), bývá podobný meteorologický výkyv pozorovatelný i o měsíc později než u nás.

Název *babí léto* úzce souvisí s poletujícími vlákny pavučenky létavé, malého pavouka z čeledi plachetnatkovitých, který se právě v této době a tímto způsobem přemísťuje do nových bydlišť a lovišť. Lesklá, někdy přímo bělostná vlákna připomínala už našim předkům vlasy starých žen, tedy *bab*. Vedlejší motivací pojmenování byla zřejmě také představa jakoby čarodějně oživeného léta, což by potvrzovalo i bulharské označení tohoto meteorologického výkyvu, *cigansko ljato* – s odkazem na tradičně věšticí a kouzlicí cikánské ženy. Se slovanskými názvy souzní i název německý, *Altweibersommer* „léto starých žen“, a vlastně i název užívaný v bavorských dialektech němčiny, *Ähnlsummer*, který za zdroj bílých vlasů poletujících přírodou pokládá „dědečka“ (*Ähnl*), možná také kouzelného.

Popsaný etymologický soulad je ale narušen tím, jak se *babímu létu* říká v angličtině – zde je to *Indian summer* „indiánské léto“. Toto označení je doloženo už v 18. století, tedy v době pronikání evropských osadníků do hloubi severoamerické pevniny. Teplotní výkyv, který následoval někdy brzy po podzimní rovnodennosti, byl v Americe zpravidla o něco intenzivnější a delší než v evropských zemích. Navíc je známo, že pro mnohé indiánské kmeny bylo toto období roku hlavní loveckou sezónou, a nebylo tedy daleko ke kontaktům a konfliktům všeho druhu. Ozbrojené a lovecky naladěné indiánské skupiny, pronikající za hranice svých obvyklých teritorií, se střetávaly jednak mezi sebou, jednak s evropskými osadníky. Tak mohla vzniknout dostatečně jasná motivace k pojmenování tohoto období v roce jako „indiánského“.

Některá jiná evropská pojmenování jsou pak podložena blízkostí nějakého populárního církevního svátku: např. francouzský termín *d'été de la Saint-Martin* nebo italský termín *l'estate di San Martino* „léto svatého Martina“ dokládají, že k nápadnému oteplení dochází v Evropě ještě v době, kdy u nás zmíněný světec (někdy) přijíždí na bílém koni.

Na přelomu září a října, když se nám pomalu rozbíhá semestr, přichází zpravidla alespoň na pár dní *babí léto*. Teplé a suché počasí příhodně projasní dny, kdy člověk začíná s novou prací a úkoly, a ve vzduchu je „cośi měkkého a lahodného“, jak to už před více než sto lety vyjádřila spisovatelka Sofie Podlipská. Co to ale v tom vzduchu skutečně je?

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Budova cyrilometodějské teologické fakulty slavila 300 let

Minulost, přítomnost i budoucnost cyrilometodějské teologické fakulty připomněly oslavy 300. výročí od zahájení stavby její budovy – bývalého jezuitského semináře v Univerzitní ulici. Celodenní program s mottem „Tahle fakulta je BOŽÍ!“ nabídl veřejnosti workshopy, koncerty, divadelní představení, besedy se zajímavými hosty i večerní videomapping na průčelí fakultní budovy. O pohnuté historii stavby, dokumentující dramatické osudy univerzity i města, se dočtete na straně 38 tohoto Žurnálu. (mav)

Středoškoláci přijeli na unikátní Letní školu diplomacie

S mimořádným ohlasem se setkal první ročník Letní školy diplomacie, kterou jako zcela ojedinělý projekt připravila pro středoškolské studenty katedra politologie a evropských studií filozofické fakulty ve spolupráci s ministerstvem zahraničí. Pětidenní program přednášek, workshopů a diskuzí s renomovanými odborníky zakončilo předání certifikátů pro čtyři desítky účastníků z celé republiky.

„Doufám, že vás účast na letní škole obohatila a probudila ve vás ještě větší zájem o mezinárodní dění. Cílem bylo, abyste porozuměli tomu, že je třeba přistupovat k problémům kriticky, diskutovat o nich a hledat řešení. A vy jste byli opravdu jedinečnými studenty. Přál bych si, abych měl ve své posluchárně takové všechny,“ řekl účastníkům vedoucí katedry Tomáš Lebeda. (mav)

Akademie věd a univerzita rozvíjejí spolupráci

UP a Akademie věd ČR spolu uzavřely Dohodu o spolupráci při uskutečňování doktorských studijních programů. Jde o první dohodu s vysokou školou podle novelizovaného vysokoškolského zákona, která se týká doktorského studia, a má tak zásadní význam pro další sbližování akademické a univerzitní sféry. Na tuto „rámcovou“ dohodu navázala dílčí dohoda mezi Ústavem dějin umění AV a Filozofickou fakultou UP, která propojí doktorandy z obou institucí v oblasti kunsthistorie.

„Je to naprosto přelomová dohoda, která by se měla odrazit na vyšší kvalitě doktorské práce. Pro nás má význam i v tom, že budeme nyní lépe motivovat ty nejlepší doktorandy, aby zůstávali dál ve vědě,“ uvedla předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová. (ipu)

Pavel Hobza převzal prestižní Schrödingerovu medaili

Jeden z nejcitovanějších světových chemiků Pavel Hobza, který působí také na přírodovědecké fakultě a v jejím Regionálním centru pokročilých technologií a materiálů, převzal na konci srpna v Mnichově prestižní Schrödingerovu medaili za rok 2017. Světová asociace teoretických a výpočetních chemiků (WATOC) mu ji udělila za vynikající práci v oblasti nekovalentních interakcí. Je po Josefu Michlovi teprve druhým českým vědcem, jenž toto ocenění obdržel. „Je to tedy velmi prestižní ocenění a já si ho velmi vážím,“ řekl profesor Hobza.

Za velkou poctu označil i možnost přednést plenární přednášku na kongresu asociace, který se koná jednou za tři roky. Svě vystoupení před zhruba 1500 kolegy ve velkém sále Mnichovské filharmonie zaměřil právě na nekovalentní interakce. „Představil jsem i naše současné výzkumy a výhledy do budoucna. Přednášku jsem si velmi užil. A nejlepší byla následná, velmi bohatá diskuze,“ dodal Pavel Hobza. (srd)

Konference biotechnologů měla hvězdné obsazení

O nových trendech v rostlinných biotechnologiích, genomech hospodářsky významných plodin nebo například o možnostech, jak využít biologicky aktivní látky z rostlin v medicíně, farmaceutickém průmyslu či zemědělství hovořili účastníci mezinárodní konference Biotechnology of Plant Products – Green for Good IV na přírodovědecké fakultě. Pozvání pořadajícího Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědě-

lský výzkum (CRH) přijali přední odborníci z více než 20 zemí světa. Pod pokličku jejich bádání mohla nahlédnout i veřejnost v mobilní laboratoři v centru města.

„Konference měla hvězdné obsazení, přednášky byly velmi kvalitní. V tomto směru bude skutečně těžké letošní ročník překonat,“ zhodnotil čtyřdenní vědecké setkání ředitel CRH a děkan přírodovědecké fakulty Ivo Frébort. K nejvýznamnějším hostům patřili Clint Chapple z Purdue University a Patrick Schnable z Iowa State University v USA.

Konferenci vyzdvihl i viceprezident spolupořadající Evropské biotechnologické federace Jeff Cole. „Děkuji za obrovské nasazení, s nímž byla konference připravena. V celoročním kalendáři Evropské biotechnologické federace byla nejvýznamnější akcí v sekci rostlinných biotechnologií,“ uvedl Cole. Pořadatelkou dvojicí institucí letos poprvé doplnila i Evropská fytochemická společnost. (srd)

kaleidoskop

Univerzita Palackého má originální suvenýr

UP má vlastní turistickou známku. Vyobrazen je na ní na jedné straně vstupní portál rektorátu, na straně druhé pak logo univerzity. Součástí známky je i turistická nálepka, která zachycuje bývalý jezuitský konvikt, nyní Umělecké centrum UP. Zájemci si mohou turistickou známku koupit v UPpointu, informačním centru a obchodě Univerzity Palackého. (ipu)

Odborníci debatovali o právu v EU

V exkluzivních prostorách Černínského paláce v Praze se konala multioborová konference The EU in time of multicrisis and its greatest challenges: up-to-date solutions, future visions and prospects. Dvoudenní sympozium, které bylo svým zaměřením, rozsahem i obsahem ojedinělou akcí s nadnárodním přesahem, přilákalo více než sto dvacet expertů na otázky práva Evropské unie. Hlavním organizátorem akce bylo Jean Monnet Centre of Excellence při Právnické fakultě UP. (eha)

University Shields Olomouc bojují v univerzitní hokejové lize

Univerzita Palackého má svůj hokejový tým. S názvem University Shields Olomouc od října hraje Evropskou univerzitní hokejovou ligu, kde se na ledě setkává s výběry českých, slovenských, polských a maďarských vysokých škol. „Na soupisce máme čtyřicet hráčů, realizační tým tvoří dvanáct lidí. Do činnosti klubu se zapojili studenti téměř všech fakult Univerzity Palackého, ale největší zastoupení má fakulta tělesné kultury,“ uvedl zakladatel a předseda klubu Dominik Pudelka.

„Najít herní systém a složení týmu nám bude chvíli trvat. Dobré je, že některé týmy působící v lize znám z vlastního působení ve zlínském týmu, takže jistou představu o náročnosti a kvalitě máme. Cíl naší první sezony je dostat se do play-off a bojovat o titul,“ doplnil trenér Radim Zbránek.

V základní části sezony čeká „Štíty“ dvanáct zápasů, mimo jiné s několikanásobnými mistry ligy z Univerzity Karlovy. Jistým handicapem z pohledu fanoušků může být ale fakt, že domácí zápasy tým hraje kvůli vytíženosti olomouckého zimního stadionu v Uničově. (vim)

Univerzita má ve Zbrojnici Lavičku Václava Havla

Hovoří demokracie, tak nazval vzpomínku na Václava Havla její autor Bořek Šípek. Svému dílu dal podobu dvou křesel s „havlovskými“ srdíčky a kulatým stolem, jehož středem prorůstá strom. „Skotský filozof David Hume ve svých esejích dokazoval, že vědy a umění mohou kvést a prosperovat jenom v případě, že existují pod svobodnou a liberální vládou. Václav Havel byl symbolem těchto hodnot,“ řekl při odhalení lavičky rektor Jaroslav Miller. Dodal také, že lavička je i dárkem k letošnímu životnímu jubileu profesoru Josefu Jařabovi, který se jako první polistopadový rektor zasloužil

o rozvoj univerzity a který byl přítelem Václava Havla.

Právě díky emeritnímu rektorovi dostal bývalý prezident v Olomouci v roce 1990 čestný doktorát. Univerzita Palackého byla přitom první školou v tehdejším Československu, která mu toto ocenění dala.

Lavičky Václava Havla jsou celosvětovým projektem, který inicioval někdejší velvyslanec ČR v USA Petr Gandalovič spolu s architektem a designérem Bořkem Šípekem. Záměrem tohoto projektu, koordinovaného a zaštitovaného Knihovnou Václava Havla, je vytvoření sítě míst ve veřejném prostoru, jež mohou přispět k setkávání

a vedení dialogu, a současně míst, kde bude možné diskutovat a přemýšlet v duchu Havlových ideálů a životních postojů.

Historicky první Lavička Václava Havla byla slavnostně odhalena v říjnu 2013 v kampusu Georgetown University ve Washingtonu. Do dneška byly po celém světě rozmístěny více než dvě desítky Laviček Václava Havla. Olomoucká má pořadové číslo 22.

Projekt Lavička Václava Havla vznikl s laskavým svolením Nadace Dagmar a Václava Havlových. Olomoucká instalace se konala pod záštitou Statutárního města Olomouc a Olomouckého kraje.

Červnové odhalení Lavičky Václava Havla si nenechaly ujít desítky lidí.

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

Josef Jařab: Amerika Trumpa přežije

Josef Jařab (* 1937)

Profesor anglické a americké literatury, literární teoretik, překladatel, absolvent UP. Je autorem a editorem řady knih, nejnovější je z letořka *Po cestách z neviditelnosti – eseje o afroamerické literatuře a kultuře*. V letech 1990 až 1997 byl rektorem UP, později rektorem Středo-evropské univerzity. Jako hostující profesor působil na mnoha zahraničních univerzitách, včetně Harvardu. Je nositelem čestných doktorátů ze dvou amerických a jedné britské univerzity. Jako nezávislý byl také dvakrát zvolen senátorem Senátu Parlamentu ČR. Je držitelem několika ocenění, mj. Ceny města Olomouce nebo Ceny Františka Palackého, kterou mu udělila jeho alma mater.

Když letos slavil kulatiny, poskytl bezpočet rozhovorů. Vyprávěl o dětství ve Slezsku, o tom, jak přišel na univerzitu a jak pak jako první svobodně zvolený rektor pomáhal v roce 1990 odsunout sovětské vojsko z města, jak našel v kanceláři tajný trezor a v něm revolver, jak letěl s Havlem do Ameriky, jak se stal rektorem Středo-evropské univerzity, jak byl senátorem... Navíc dokončoval své paměti. Vzpomínky, vzpomínky. Není divu, že než polořím první otázku, předběhne mě: „Ale nebudete se mě ptát, jak jsem byl malý, že? Já už si skoro myslím, že jsem ani malý nebyl.“ Ne, nebude se ptát na dětství, mnohem víc mě zajímá, jak se uznávaný amerikanista vyrovnává s Trumpovou Amerikou a jak se intelektuál, který měl blízko k názorům Václava Havla, dívá na dnešní svět.

— Rok 2017 je rokem, v němž Americe vládně nový prezident. Zvolení Donalda Trumpa bylo pro hodně lidí po celém světě velkým překvapením. Vy jste ho čekal?

Nečekal a myslím, že to nečekala ani polovina Ameriky, dokonce více než polovina, protože víme, že o tři miliony lidí více volilo paní Clintonovou. Navzdory číslům ale americký volební systém dovolil, aby byl Donald Trump zvolen. Já jsem byl do posledního okamžiku přesvědčen, že se to nemůže stát, a tak teď mám hodně důvodů k přemýšlení, proč se to stalo. Mnoho důvodů k přemýšlení má i Amerika, a protože je to stále supervelmoc, tak má hodně k přemýšlení i ostatní svět. Krátce řečeno – Donald Trump jako americký prezident je šok. New York Times Book Review dokonce uveřejnil článek o tom, že se v Americe zrodil první bulvární prezident.

— Proč bulvární?

Bulvár je to proto, jak ten člověk mluví, a především – což je horší – jak myslí. Ale je pravda, že musel najít miliony lidí, které oslovil a kteří mu dali svůj hlas. Trumpovo zvolení do Bílého domu dnešní Ameriku rozděluje tak, jak byla naposled rozštěpená za občanské války Severu proti Jihu v 19. století. Ta současná polarizace země je vlastně také nečekaná, protože po teroristických útocích z 11. září 2001 byli Američané jednotní. Cítili, že na ně někdo zaútočil zvenčí jako na celou Ameriku, jako na symbol západní civilizace, a toto vědomí je spojilo.

— Kdo jsou vlastně podporovatelé současného amerického prezidenta? Myslím, že odpověď najdeme, když si řek-

neme, jak skončil proces nazývaný globalizace. Cílem ekonomické globalizace bylo vyrovnat obrovské rozdíly mezi tzv. zeměmi bohatého severu, tedy těmi s více méně prosperující ekonomikou, politickými svobodami a stabilitou, a tzv. chudým jihem, tedy státy nestabilními, neprosperujícími, ale často s rychle rostoucí populací. Jednoduše řečeno vyrovnat rozdíly mezi těmi, co mají, a těmi, co nemají. V politické rovině pak měla globalizace umožnit, aby lidé měli možnost zřici se některých částí své identity – národní, národnostní – a stát se světoobčany pokud možno na demokratickém základě.

Oba tyto směry globalizace by se mohly vzájemně podporovat a doplňovat. Ale to se nestalo. Myslím, že to dobře vystihl britský ekonom Stephen D. King ve své nejnovější knize, jejíž titul zní *Grave New World: The End of Globalization, the Return of History – Zánik nového světa, konec globalizace a návrat dějin*. On se zamýšlí nad tím, k čemu se dnes můžeme vrátit, do jakého bodu, a tvrdí, že se vracíme k národním státům, k nacionalistickým tendencím, které nahrazují nenaplněnou víru v globalizaci, která měla být všelékem na všechny problémy světa.

— Takže frustrace zrodila i voliče Donalda Trumpa?

Globalizace vytvořila masy lidí, a ve Spojených státech jsou to miliony, kteří se cítili být opomíjeni. Nevěřili, že za ně mluví nějaká Clintonová, a už měli plné zuby washingtonské elity, tedy těch, kteří vládou a kteří mají nejen moc, ale i monopol na myšlenky. To ty lidi uráželo, protože oni se nejenže nepodíleli na rozhodování, ale měli i pocit, že se jich ani nikdo neptal, jak si představují budoucnost své země, co je trápí. Tyto masy lidí se cítily ostrakované a byly rozzlobené, považovaly se za oběti globalizace. A to jsou, troufám si tvrdit, z osmdesáti procent voliči Donalda Trumpa. Od oné zloby vůči vládnoucím elitám, od přesvědčení, že zbylý svět žije na jejich úkor, že vůči nim není spravedlivý, že jim cizinci berou práci, je jen krok k nacionalismu. A Donald Trump s těmito pocity milionů Američanů umí velmi dobře pracovat. Viděli jsme to v jeho kampani v hesle *America first* – nebo *Make America great again*. Tedy Amerika, Američané na prvním místě, Ameriku zase silnou!

— Ale k čemu je možné se vrátit? Amerika prošla velkým multikulturním vývojem, změnilo se postavení menšin, zcela se proměnila genderová

politika. Tihle všichni lidé přece nebudou chtít jít zpátky do světa, kde byli občany druhé kategorie? Nelze se vrátit k „Americe bílého muže...“

Samozřejmě že ne a také ti nedovolí ti, kdo bílí muži nejsou, a je jich hodně, Latinoameričané, Afroameričané, ale i bílí Američané (a Američanky) smýšlející demokraticky. Zajímavé je, že chování Donalda Trumpa už teď po těch pár měsících ukazuje, že se znovu otevírá to, co bylo vyřešeno. Nebo přesněji to, co si Amerika i svět mysleli, že je vyřešeno.

— Například rasismus?

Mluvil bych spíše o rasistickém citění. Všichni sice věděli, že k úplné změně v myšlení všech Američanů nedošlo, ale zároveň věděli, že tato země rasismus a všechny jiné formy diskriminace institucionálně vyřešila. To znamená, že existují jasná rozhodnutí Nejvyššího soudu, Kongresu a různé zásahy prezidentů, jako byl třeba Obama, jež odmítají diskriminaci. Ale je pravda, že změnit myšlení lidí je velmi těžké a trvá to dlouho. Přesto jsem přesvědčený, že těch, kteří už nejsou ochotni jít zpátky k tomu, co představovala rasistická Amerika řekneme v době občanské války, je většina.

— Mluvil jste o globalizaci, zda byla úspěšná, nebo ne. Není tedy v tomto kontextu mnohem důležitější sledovat, co dělá Čína nebo Indie, než co píše americký prezident na Twitter? Zmíněný profesor King směřuje přesně k tomu, na co se ptáte. A není sám, i řada amerických publicistů upozorňuje, že se pozornost přenáší na Čínu, do jisté míry na Japonsko, Indii a Latinskou Ameriku, nejčastěji je zmiňována Brazílie. Dosud se mluvílo o fenoménu „The Rise of the West“, čili o vzestupu Západu, a teď to začíná být „The Rise of the Rest“ (Fareed Zakaria), tedy vzestup zbytku světa. King se zaměřuje například na Afriku a říká, podívejte se na Nigérii. Dnes tam žije zhruba 190 milionů obyvatel, je to nejlidnatější země kontinentu a podle prognóz může být do roku 2050 Nigerijců k půl miliardě a mohou být po Indii a Číně nejpčetnější zemí světa. Jenže doma se všichni neuživí, takže půjdou jinam. Demografická situace světa nutí část obyvatelstva, aby migrovala. Ale tak tomu bylo po celá staletí.

— Amerika má s migrací velkou zkušenost, my v Evropě si teď dva roky zvykáme, že k nám chtějí miliony lidí. Můžeme se v něčem poučit ze zkušeností Ameriky?

Myslím, že se ta americká zkušenost dá využít dvojnásobem: za prvé nedělat stejné chyby, které dělali oni a které měly často rasistické kořeny, a za druhé – podívat se, co kladného může migrace přinést. K tomu prvnímu: musíme si přiznat, že i v Evropě stále rasismus do určité míry existuje, stále je tady nesnášenlivost vůči tomu, kdo vypadá jinak, chová se jinak, myslí jinak. A tady bychom měli myslet v delší a posléze i racionálnější perspektivě, abychom se s tím nějak vyrovnali a abychom dokázali zase jeden druhému pomoci a dokázali přijmout jinakost jako něco obohacujícího.

To pozitivní, co nás může inspirovat, pak je způsob, jakým amerikanizace na počátku minulého století proběhla. Amerika se na příliv cizinců připravila. Každý, kdo přišel, se musel naučit jazyk, pomáhaly tomu školy, včetně univerzit. Bylo to spojeno i s něčím ne právě moc pozitivním, a to pravidlem, že kdo se do pěti let nenaučil anglicky tolik, aby to stačilo na občanství, mohl být i deportován. A to se také stávalo. Ale když pak Američané přijali fakt, že jsou národem emigrantů, tak z toho těžili. Čísla ukázala, že jakýkoli silnější příchod emigrantů posiluje ekonomiku velmi výrazně, a tím Amerika rostla.

— Říkáte, že máme jinak přemýšlet. Na univerzitě teď máme na přemýšlení docela dobré nové místo: Havlovu lavičku. Vy jste bývalého prezidenta dokonce na UP přivedl, dostal tady i čestný doktorát. Co myslíte, chybí české společnosti Václav Havel?

Myslím, že nám chybí strašně moc. Jeho citění bylo hluboce lidské, přemýšlel o věcech a o světě s humánním nadhledem. Při hodnocení dnešní situace ve světě a v Evropě by byl, myslím, názorově mnohem blíže paní Merkelové než našim politikům. Asi by byl také vyděšen z toho, co se děje kolem nás, a věřím, že pokud by měl dost sil, určitě by do těch dějů aktivně vstoupil. Asi by nám všem připomenul, že jsme lidé a že máme zodpovědnost za stav tohoto světa. To byla Havlova idea – důležitější, než se vymezovat nějakými siláckými gesty a slovy proti „nepřátelskému světu“, je vcítit se do svých bližních, snažit se s nimi žít. My dnes ale slyšíme jiné verze o zodpovědnosti – někteří naši politici se fotí se zbraněmi a snaží se nám vsugerovat, že úplně nejlepší by bylo, kdybychom měli každý doma v garáži svůj vlastní tank.

— Vy jste většinu aktivního života spojil s univerzitou. Mluvili jsme o složitosti světa, o monopolech na myšlení, na pravdu. Má univerzita i v budoucnu šanci být ostrovem svobodného ducha?

Měla by mít. Vlastně musí. Pluralita názorů, idejí, otevřená konfrontace myšlenek, to je důležitější než obsah jednotlivých přednášek. Slovo univerzita pochází z latinského universitas, což znamená společenství, komunita, ale také mnohost sloučená v jednom. A to jedno je podle mne duchovno, humánní duchovno. To je zásadní úkol univerzity – rozvíjení humanity, kritického myšlení, posilování naší zodpovědnosti vůči nám samým i nejširšímu společenství. Zní to možná pateticky, když si člověk v Olomouci řekne, že má zodpovědnost za stav světa. Já jsem ale přesvědčen, že z toho, jak vnímáme vlastní roli, vyplývá i to, jak se budeme sami cítit, i to, jak nás budou vnímat ostatní. Na to všechno bychom měli myslet, třeba když jdeme k volbám. A pozor: Prezident Harry Truman už roku 1955 varoval, že americký prezident potřebuje politickou moudrost, aby řídil vládu, ale volby může vyhrát i bez ní. Tolik ještě k Trumpovi.

reportáž

**OLMOUC
V PRAZE**

Absolventská party
Univerzity Palackého
12. srpna 2017

Univerzita na Vltavě

Setkání. Chuť být zase spolu. Vědět, co nového se děje. Potkat přátele. Pobavit se. Tak jednoduše odpovídali v jedno sobotní srpnové odpoledne na břehu Vltavy absolventi Univerzity Palackého na otázku, proč přišli. Na pražské Náplavce se jich nakonec sešlo na sedm set, a společně tak naplnili slogan letošního absolventského setkání „Olomouc v Praze!“

text: Ivana Pustějovská
foto: Vojtěch Duda

Příjemné letní počasí, pohupující se lodě na vodní hladině a pohodová muzika, to byly kulisy absolventské party v Praze. „Netradiční akci jsme připravili na tomto místě proto, že řada našich absolventů působí v hlavním městě a okolí. Chtěli jsme vás pozdravit a připomenout naši univerzitu. Jsem rád, že jste naše pozvání přijali a přišli. A těší mě, že sem přijeli absolventi i z dalších míst, někteří kvůli tomu jeli stovky kilometrů,“ pozdravil absolventy na palubě lodi Cargo Gallery rektor Jaroslav Miller.

Jeho slova potvrdila třeba Olga Váhalová. Sympatická dáma, absolventka lékařské fakulty z roku 1978, přijela s manželem do Prahy z Hodslavic. „Přijela jsem, protože jsem byla nadšená z loňského absolventského setkání v Olomouci. Moc se mi to líbilo, a tak jsme se rozhodli, že si uděláme výlet do Prahy se setkáním s Univerzitou Palackého. Jsem vždy ráda, když mohu univerzitu podpořit. Proto jsem i loni přispěla na Nadační fond UP a teď to udělám zase,“ dodala usměvavá praktická dětská lékařka. Ze stejného

kraje dorazila k Vltavě i Jana Němčíková, která na FF studovala anglistiku a germanistiku. Absolvovala v roce 2009. „Přijela jsem z Ostravy, nakopl mě loňský sraz UP, který byl skvělý. Takže dneska se zase těším na spolužáky i na nějakou dobrou kapelu.“

S poznávacím znakem, taškou s nápisem Právnická fakulta UP, byl na nábřeží nepřehlédnutelný pražský advokát Tomáš Nahodil. „Jsem sice Pražák, ale studoval jsem v Olomouci, právnickou fakultu jsem absolvoval v roce 2003. Až budu mít jednou děti, tak jim zakážu studovat v Praze. Půjdou do Olomouce,“ vyprávěl s nadsázkou. Na Olomouc vzpomíná rád, s kolegy se vídává pravidelně. „Musím uznat, že univerzita za pana rektora Millera udělala v posledních letech obrovský rozmach. Nahoru jde i právnická fakulta, už je tam spousta docentů, třeba i mých spolužáků, je tam habilitační řízení a podobně. Jsem rád, že se fakultě daří.“ Jako Pražák si party na Vltavě nemohl nechat ujít. „Byl jsem na srazu i loni v Olomouci a bylo to krásné a dojemné.“

Když rektor při zahájení obcházel absolventy a zdravil je, zastavil se i u Marcely Karasové. Do Prahy přijela z Hradce Králové. „Studovala jsem na přírodovědecké fakultě, obor Optika a jemná mechanika. Končila jsem v roce 1964. Už jsme měli i Zlatou promoci! Z prvního setkání univerzity vloni jsem byla úplně nadšená, takže jsem si nemohla nechat ujít ani to dnešní. Přivedla jsem sebou i kamarádku,

těším se, že si to užijeme,“ svěřovala se. Jak dodala, dění na UP ji zajímá. „Vždyť tam mám stále ještě jednoho spolužáka, profesora Peřinu!“

Absolventi se bavili na dvou lodích. Mužika byla na Cargo Gallery a sportu, konkrétně plážovému volejbalu, pak patřil Kayak Beach Bar. Hrál se, povídalo se, popíjelo se. Odvážlivci pádlovali po Vltavě v kajaku. Děkani a proděkani také absol-

ventům představili novinky na svých fakultách, všechny pak v kapitánské čepici pozdravil emeritní rektor Josef Jařab.

Večer dala o sobě Olomouc vědět širokému okolí, a to když tým z Audiovizuální produkce UP připravil speciální projekci na vodní hladinu. Kromě zobrazení města Olomouce a představení jednotlivých fakult se ve vizuální show objevil také František Palacký. Olomouc byla v Praze.

doporučuji

trh

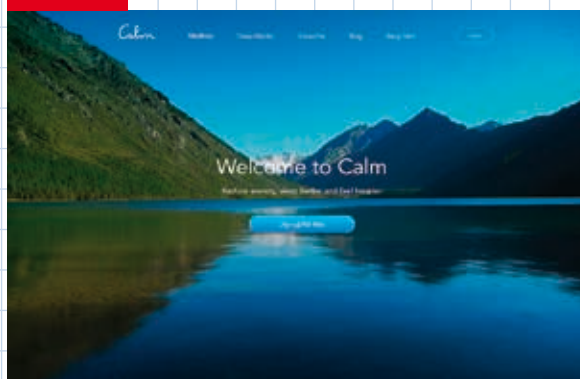

Ivana Pustějovská, vedoucí redakce médií UP

Je to pestrobarevné, je to voňavé, je to halasné, je to magické. Je to prostě **Naschmarkt**. Úžasný vídeňský trh, kde můžete ochutnat spoustu cizokrajných dobrot, koupit zeleninu a ovoce, o kterých jste ani neměli tušení, že existují. A když už budete příjemně najedeni a naladěni, což tak i potrava ducha? Albertina připravila na podzim velkolepou výstavu malíře Raffaela, který spolu s Leonardem da Vincim a Michelangelem tvoří hvězdnou renesanční trojici. Stojí za vidění.

DOBŘÝ TIP ♥

web

Tereza Hanusová, studentka oboru Právo ve veřejné správě, PF

Webové stránky **www.calm.com** (obdoba rainy mood) jsou pro mě skvělým způsobem, jak se na chvíli zastavit a uspořádat si myšlenky. Můžete u nich meditovat, cvičit jógu nebo se třeba učít, aniž by vás cokoli rušilo. Na výběr máte z řady prostředí s poetickými názvy jako mountain lake, fireplace, thunderstorm, rain on leaves, silent Earth nebo třeba tropical beach. V jednu chvíli si tak můžete číst knihu u moře, v té druhé se vznášet nad oblaky při západu slunce. Pokud vám ovšem ani tohle nezlepší náladu a nevykouzlí úsměv na tváři, doporučuji vyhledat si Keeping Up with the Kattarshians a sledovat kořata 24/7.

knihy

Radka Filipčíková, prodávka pro zahraniční spolupráci a vnější záležitosti FZV

Tajná válka Coco Chanel

Hal W. Vaughan byl americký autor a novinář, který žil v Paříži. Zastával několik funkcí jako americký důstojník zahraniční služby, než se stal novinářem v Evropě, na Středním východě a v jihovýchodní Asii. V knize Tajná válka Coco Chanel odhaluje a vysvětluje dohady a tajemství mezi lety 1941 až 1954, kdy byla tato módní ikona obviněna z válečné kolaborace a špionáže. Kniha je poutavá, provokativní a přečtete ji doslova jedním dechem.

doporučuji

hudba

Adriana Belešová, *studentka Filmové vědy a Francouzské filologie na FF*

The Horrors svým pátým albumem s viacvýznamovým názvom V menia hranice garage-rocku. Jemnejšie tónmi, tanečnejšie rytmom a ľúbivejšie lyrickými textami, ktoré si v jesennej nálade spievate po ceste do školy. Obzvlášť upozorňujem na track It's a Good Life, ktorý oplýva synteticko-rockovou melódiou končiacou melancholickým záverom v temnote sveta. Počúvajte na Spotify, alebo kupujte lístky na ich pražský koncert už na konci novembra!

divadlo

Pavel Šaradín, *katedra politologie a evropských studií FF*

Po nekorektním kabaretu *Ovčáček čtveráček* se velmi těším na jeho volné pokračování ***Ovčáček miláček***, jehož premiéru nedávno uvedlo Městské divadlo Zlín. Ačkoliv je mi jasné, že sehnat vstupenky nebude jednoduché, protože představení jsou vždy velmi rychle vyprodána. Politická satira patří k mým oblíbeným žánrům, bohužel se jí u nás nedaří. *Ovčáček* je však výjimkou, ironie a humor jsou tu na vyšší úrovni. Foto: Městské divadlo Zlín

film

Alena Opletalová, *prodávka pro celoživotní vzdělávání PdF*

Po strništi bos. Po přečtení dostupných recenzí jsem do kina nešla s nijak velkým nadšením a očekáváním. Musím však říci, že jsem po zhlédnutí tohoto filmu odcházela z kina s pozitivním pocitem a potřebou přemýšlet o životě v době, ve které se děj odehrává. Film mne vybědl uvažovat nad souvislostmi, které se zde – byť v sérii miniscének – objevují. Pozitivně hodnotím i jeho laskavé pojetí včetně dobové atmosféry, již snímek příjemně zachycuje. Vřele tedy doporučuji!

fotostory

foto: Vojtěch Duda, Milada Hronová, Martina Šaradínová

Věda a pohyb. V tomto duchu se nesla letošní Noc vědců na Univerzitě Palackého. Přilákala na šest tisíc návštěvníků, velkých i malých, kteří se vydali po setmění odhalovat nejrůznější vědecká tajemství.

zkušenost

text: Martina Vysloužilová
foto: Jan Andreáš

Dnes animátor, a zítra? Špička ve svém oboru

V Pevnosti poznání se studenti učí popularizovat vědu

Jsou mladí, chytrí, talentovaní a hlavně odvášní. Mají velké plány a ve svém věku dosáhli úspěchů, kterých mnozí nedosáhnou za celý život. Nebáli se vstoupit do neprozkoumaných vod popularizace vědy v centru, které otevřelo poměrně nedávno, v polovině roku 2015. Pevnost poznání jim dala šanci ukázat, co v nich je. Stali se nadšnými průvodci interaktivními expozicemi i tvůrci školních programů, za které sbírají jedno ocenění za druhým. Jako studenti získali zkušenosti, které se jim jednou možná budou hodit třeba na postu ministra školství nebo lídra významné vědecké instituce.

Česká hlavička umí

V expozici Světlo a tma návštěvníky ohromuje svým zápletem pro vědu Česká hlavička. Přesněji Tomáš Heger, který je držitelem stejnojmenné ceny určené talentovaným studentům. „Včera byl ve druhém patře nějaký mladý chemik, který ukazoval různé pokusy za asistence dětí. Byl to prostě frajer! Mluvil jako profesionál a když přišla cizinka, tak přešel do plynulé angličtiny,“ obdivují znalosti studenta lidé na sociálních sítích. Tomáš studuje Biochemii a zabývá se působením extraktů z rostlin. Ješ-

tě na střední škole se věnoval levanduli, nyní na svůj výzkum navázal. „Popularizace vědy mě zajímala už jako středoškolák. Četl jsem nejrůznější naučné články, a když se otevřela Pevnost, chtěl jsem to zkusit. Nevěděl jsem ale přesně, do čeho jdu. Jen jsem si uvědomoval, že je to velký projekt a velká zodpovědnost,“ vzpomíná. Svého rozhodnutí nelituje a říká, že praxe a kontakt s lidmi mu daly nejvíc. „Ve škole se učíme definice a odborné vyjadřování, ale když chceme něco předat laikovi, je těžké to říct přesně a nezkrásleně.“ →

„Pevnost poznání není pouze vzdělávacím centrem pro širší veřejnost, ale také platformou pro zdokonalování komunikačních a popularizačních schopností studentů UP. Na pozice lektorů a animátorů proto vybíráme výhradně je. Portfolio studentů, kteří s námi spolupracují, je poměrně velké. Chceme totiž, aby u nás pracovali pouze do té míry, do jaké jim to dovolí studium. Klíčový je pro nás jejich zájem předávat znalosti a pracovat na sobě.“

Matěj Dostálek
vedoucí Centra popularizace
Přírodovědecké fakulty UP

Nuda? Ne. Věda!

Ředitel Pevnosti poznání Matěj Dostálek je přesvědčený o tom, že na děti a veřejnost by se nemělo mluvit řečí skript a posterů. „V akademické sféře se někdy setkávám s názorem, že zjednodušením svůj obor degraduji. Opak je ale pravdou. Zásadní je problematiku popsat tak, aby lidé pochopili její smysl, proto je potřeba umět výklad přizpůsobit individuálním potřebám našich návštěvníků. Mimochodem, tímto způsobem získává věda celospolečenskou prestiž,“ míní.

Doktorandka Persefoni Urbánková, která pochází z Kypru, si vzpomíná, že když se Pevnost otevřela, chtěla do jejího týmu za každou cenu. „Řekla jsem si, že tomu projektu věřím a zkusím to alespoň na uklízečku,“ usmívá se sympatická dívka. „Bála jsem se, že to pro mě bude těžší kvůli češtině, ale jako budoucí učitelka jsem o tuto zkušenost hodně stála.“ Persi chce po studiu zůstat ve školství a zdokonalovat výuku matematiky. V Pevnosti úspěšně boří mýty, že je matematika nudná. „Dnes školáci nechápou, proč se mají učit matematiku. Přitom právě matematika rozvíjí logické i analytické myšlení, které v životě potřebujeme,“ vysvětluje. Na své „matematické misi“ je docela úspěšná. „Vedla jsem školní program Nudná čísla. Na konci se na mě obrátila holčička a řekla, že nevěřila, že matematika může být zábavná. Mně se tak splnil jeden z mých životních snů – ukázat alespoň jednomu dítěti, že matematika je skvělá.“

Zkušenosti z ciziny

I Petra Hujňáková z Geoinformatiky měla na začátku svého působení v expozici Živá voda strach z neznáma. Brigáda ji ale lá-

kala. „Zjistila jsem, že moje znalosti k této práci stačí. Návštěvníky také zajímá život na naší univerzitě a hodně se mě ptají na studium,“ dodává Petra. Díky Pevnosti už také ví, že ji baví práce s lidmi a že se jí chce věnovat i v budoucnu.

Kromě práce v centru se navíc ona i její kolegyně mohou účastnit exkurzí do českých i zahraničních science center. Díky festivalu Academia Film Olomouc (AFO) zase muzeum navštěvují odborníci z celého světa a animátoři potkávají opravdové špičky popularizace. „U našich studentů zaznamenáváme neuvěřitelné pokroky v oblasti soft skills a komunikačních dovedností. To má pak pozitivní vliv na jejich další studijní, akademickou a vědecko-výzkumnou kariéru,“ doplňuje Matěj Dostálek. Důkazem je Roman Chvátal, který koordinuje expozici o fyzice a planetárium. Vede tým 20 animátorů a zodpovídá za výukové školní programy. „Od začátku jsem si uvědomoval velkou zodpovědnost, ale šel jsem do toho. Jsem takový od přírody a chci si vyzkoušet, co se dá,“ říká student, který se s nasazením pouští i do zábavných fyzikálních pokusů v přímém přenosu České televize. „Oslovila mě práce paní doktorky Holubové z naší katedry, která přednáší na Dětské univerzitě. Inspirovalo mě to natolik, že jsem si řekl, že to je přesně práce pro mě,“ sveruje se Roman. Postupně se naučil vystupovat na veřejnosti a pracovat s posluchači a jejich pozorností. Chtěl by, aby se komunikace vědy v Pevnosti poznání stala součástí výuky učitelských oborů a zájemci by za ni získávali kredity. „A jak vidím svoji budoucnost? Rád bych transformoval náš vzdělávací systém a české školství. Chtěl bych působit třeba v odborné komisi ministerstva,“ poodkrývá své plány.

Tomáš Heger (* 1996)

Student 2. ročníku Biochemie na PFF. Laureát České hlavníčky za práci v oblasti počítačové biochemie. Věnuje se hlavně výzkumu biologické aktivity extraktů. Získal také 3. místo v soutěži EUCYS (European Union Contest for Young Scientists) v Bruselu. Úspěšný byl na konferencích v Izraeli či Francii.

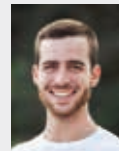
Persefoni Urbánková (* 1989)

Doktorandka PFF. Vystudovala Učitelství matematiky a deskriptivní geometrie pro střední školy. Zabývá se didaktikou matematiky a hledá mj. způsoby, jak vyhodnotit kvalitu učebnic.

Roman Chvátal (* 1994)

Student 5. ročníku Učitelství biologie a fyziky pro střední školy na PFF. Obdržel cenu děkana za bakalářskou práci Fyzika a Pevnost poznání (o tvorbě výukových programů, o jejich realizaci a evaluaci), uspěl také v celostátní soutěži. Zajímá ho dopad mimoškolního vzdělávání na žáky ve srovnání s klasičkou výukou. Dostal cenu rektora za 1. místo za vědeckou práci v oblasti pedagogiky. Zasedá v akademickém senátu přírodovědecké fakulty.

Petra Hujňáková (* 1994)

Studentka 5. ročníku Geoinformatiky na PFF. Za výukové materiály z kartografie a geoinformatiky pro střední školy a Pevnost poznání získala 1. místo v soutěži O cenu rektora. Baví ji grafická vizualizace dat. V budoucnu by chtěla tvořit webové mapy.

text: Věna Mazochová
foto: Gabriela Knýblová

absolvent

**Irena Škodová:
Lékařkou každý den
a v každém okamžiku**

Irena Škodová (* 1971)

Lékařskou fakultu UP absolvovala v roce 1995 a 13 let pracovala jako lékařka Kliniky otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku LF a FNOL. Od roku 2008 je primářkou Otorinolaryngologického oddělení Vojenské nemocnice Olomouc. Specializuje se na endonazální endoskopickou chirurgii a vede poradnu pro nemoci nosu a vedlejších nosních dutin. Druhou nejvyšší důstojnickou hodnost Armády České republiky získala v roce 2011.

Podplukovnice a primářka – hodnost a funkce evokující představu uniformované „vojandy“ a ambiciózní členky vedení nemocnice. Zdání ale v tomto případě klame. Irena Škodová, která vede Otorinolaryngologické oddělení Vojenské nemocnice Olomouc, je žensky elegantní, usměvavá lékařka, jejíž hlavní ctí žádostí je uzdravený a spokojený pacient. Jejím „bitvním polem“ je operační sál se sehraným týmem kolegů, a ve „válkách“, které vede, usiluje o vítězství nad nemocí.

Svůj profesní život vnímá víceméně jako souhru šťastných životních okolností, kterým ale šla naproti. „Chtěla jsem každopádně dělat chirurgický obor, po absolutoriu byla ale o pracovní místa v nemocnicích nouze a jen náhodou jsem získala volné místo lékaře na Otorinolaryngologické klinice FN Olomouc.“ Dnes už ví, že to byla šťastná volba. „Chirurgie hlavy a krku je velmi zajímavá a krásná a já se v ní našla.“

Náhoda stála i za tím, že se s ní dnes můžeme potkat ve Vojenské nemocnici Olomouc. Po více než deseti letech práce na klinice totiž zatoužila po změně, zkusila konkurz na primáře Otorinolaryngologického oddělení – a uspěla. „Zvažovala jsem především, jestli jsem jako lékařka již dostatečně zralá na to nést zodpovědnost nejen za sebe, ale i za chod celého oddělení. Nakonec mě zlákala příležitost, kterou s sebou pozice vedoucího pracovníka přináší – dělat medicínu tak, jak jsem o ní snila, když jsem se rozhodla ji studovat. Tedy podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, vysoce profesionálně a s lidským a vlídným přístupem k pacientům. Každý den a v každém okamžiku.“

Tým, se kterým začala pracovat, její přístup přijal za svůj. „Ze všech bylo cítit

nadšení. Obnovili jsme samostatné ORL oddělení, jehož lůžková část byla několik posledních let součástí interního oddělení. Rozšířili jsme spektrum chirurgických výkonů, zprovoznili specializované ambulance. Myslím, že se nám naší společnou pilí podařilo vytvořit pracoviště vyhledávané pacienty a respektované kolegy z jiných pracovišť.“

Nástupu k vojákům předcházela křest ohněm. Ačkoli je sportovně založená a na výcvik se intenzivně připravovala, náročnost tříměsíčního „přijímače“ ji donutila sáhnout si téměř na dno. „Byla to pro mne po fyzické i psychické stránce velká zkouška, večer jsem padala vyčerpáním. Druhou část výcviku jsem naštěstí strávila jako zdravotník,“ vzpomíná s úlevou. K ženám, které to zvládly celé, má proto obrovský respekt. „Před všemi ženskými adeptkami zcela vážně smekám. Nehledí se totiž na to, jestli jde o ženskou nebo o chlapa, na všechny jsou kladeny stejné nároky. A platí to i pro vztahy na oddělení a v celé nemocnici.“

Vyjma ušní chirurgie provádí její tým výkony napříč celým spektrem oboru. Sama se věnuje především rinologii. Největší skupinu jejích pacientů tvoří alergici s nosní neprůchodností, nejčastěji způsobenou polypózou. Řeší různé formy chronických i akutních zánětů a jejich komplikací, anatomické anomálie a nádorová onemocnění v oblasti nosu a vedlejších nosních dutin. „V chirurgii ale není malých výkonů. I ten na první pohled banální se může jakkoli zkomplikovat.“ Každý pacient proto vyžaduje stoprocentní koncentraci celého týmu. „Není to pásová výroba a je to stres – a i když na něj občas nadáváme, asi jej k životu podvědomě tak trochu potřebujeme.“

Na chod oddělení nemá její hodnost žádný vliv a jeho každodenní léčebná praxe se od „civilní“ otorinolaryngologie nijak neliší. „Stejně tak nemá vliv na spektrum našich pacientů. Bez rozdílu ošetřujeme vojáky, vojenské veterány, uchazeče o vstup do armády i civilní pacienty.“ Velet ale musí. „Bez velení by to nešlo. Práce musí být zorganizovaná, a mým úkolem je rozvrhnout ji a naplánavat. Stejně tak je ale potřeba celý tým stmelovat a lidsky a vnášet na pracoviště pozitivní prvky,“ zdůrazňuje. Důležité je pro ni to, že se na všechny kolem sebe může spolehnout. „Medicína je týmová práce, a v chirurgickém oboru to platí dvojnásob. I kdyby byl člověk sebešikovnější, bez týmu, ve kterém spolu lidé dokáží časem komunikovat i beze slov, je mu to málo platné. Já takový tým ve svých kolezích ve Vojenské nemocnici našla.“

Dvojrole lékařky a vojáka z povolání vyžaduje kromě dalšího medicínského vzdělávání i připravenost k nasazení v krizových situacích. Pravidelně proto absolvuje i fyzické testy a zdravotní vyšetření. „Dobrá „fyzicka“ se zúročí i v práci. Při některých operačních výkonech musí člověk stát na sále i několik hodin a docela se hodí mít v pořádku záda a zpevněné svalstvo.“

Po vyšších hodnostech ani titulech netouží. „To, co mne žene kupředu, je možná až patologická potřeba, aby mí pacienti byli spokojeni. Většinou nemocných jsme schopni konzervativně nebo operativně pomoci a v našem oboru vidíme výsledek většinou v krátké době. Když pacient třeba už po týdnu odchází s tím, že se mu ulevilo, líp se mu dýchá, znovu cítí a vnímá chuť jídla – to mě zpětně dobíjí stejně jako spokojenost lidí, se kterými pracuji. Obojí dává mé práci smysl a dělá mě šťastnou.“

Za lepší postoj k jinakosti

Oproti jiným rekordům a zajímavostem se to málo ví, ale Česká republika patří na světovou špici, co se týče počtu uspořádaných Paralympijských školních dnů, vzdělávacích programů zaměřených na seznámení dětí s problematikou zdravotního postižení a paralympijského sportu. Tahounem v tomto směru je Centrum APA (aplikovaných pohybových aktivit) na fakultě tělesné kultury, které se snaží o zlepšení postoje k osobám se speciálními potřebami již deset let.

Odborníci z olomoucké tělovýchovy byli už u zrodu tohoto vzdělávacího programu Mezinárodního paralympijského výboru v roce 2005, od té doby uskutečnili přes dvě stě dnů na školách po celé zemi, kterých se zúčastnilo na třicet tisíc dětí. „To všechno v relativní tichosti, zatímco v jiných státech převzaly iniciativu národní paralympijské výbory a programů se účastní známé osobnosti, či jsou tématem pro dizertační práce,“ podotkl vedoucí Centra APA Ondřej Ješina.

Příběh nad medaile

Důležitější je ovšem dopad na účastníky. Během Paralympijského školního dne si mohou vyzkoušet sportovní hry na vozíku, mobilitu se zrakovým postižením a další aktivity, například bocciu nebo disciplíny atletiky pro zdravotně postiže-

né. Neméně důležitou stálou součástí je beseda se sportovcem s postižením.

Mezi nezmary programu patří atletka na vozíku Eva Kacanu, zúčastnila se i třeba medailistka z paralympiády v Londýně a absolventka fakulty tělesné kultury Tereza Diepoldová.

„Měli jsme besedu s jedním klukem, který spadl v sedmnácti ze skály a skončil na vozíku, na škole, kde byla morálka při našem programu hrozná. Ty studenty to moc nezajímalo, dokud se nezeptali na to, jaké to je, být celý život na vozíku. On odpověděl, že je na vozíku teprve tři roky a že do té doby byl strašný raubír a zajímal ho jen to, aby co nejdříve vypadl ze školy a šel s kámoši lézt. V tom momentě začali řešit témata, která se těch sedmnáctiletých studentů bytostně dotýkala, okamžitě se změnilo klima i přemýšlení zúčastněných. A to má větší hodnotu než počet medailí,“ prozradil Ješina.

I hrátky pro předškoláky

Paralympijský školní den se soustředí na žáky a studenty od 8 do 18 let, Centrum APA má ale širší záběr. Jako bakalářská práce studentky Veroniky Chvojkové, kterou ocenil i rektor, vznikl upravený program pro předškolní děti s názvem PÁPÁ hrátky. „Dosud byly záležitosti hlavně Olomouce a okolí, ale plánujeme jejich rozší-

ření po celé zemi a do prvních ročníků základní školy. Už nyní plán do konce roku počítá se dvěma programy každý týden. Stejně tak chystáme i více Dnů na monoski, kde si zájemci mohou vyzkoušet jízdu na speciální lyži pro sportovce s postižením,“ nastínil Ješina.

Centrum APA se podílí i na vzdělávacích expedičních projektech, kdy studenti zprostředkovávají osobám s postižením nevšední cestovatelské a sportovní zážitky. Provozuje také půjčovnu sportovních-kompenzačních pomůcek, největší v České republice. A i ta se bude rozšiřovat, protože osvětové a vzdělávací aktivity centra významně podpoří aktuální tříletý projekt Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů prostřednictvím rovného přístupu v oblasti pohybové gramotnosti.

Olomoucká „bursa pauperum“

Budova cyrilometodějské teologické fakulty slaví 300 let

Akademie, posléze univerzita Tovaryšstva Ježíšova v Olomouci, vzniklá roku 1576, disponovala dvěma ubytovacími zařízeními pro své studenty – jednak konviktem sloužícím jako ubytovna pro šlechtické samoplátce a papežské, císařské či biskupské alumnusy (stipendisty), jednak zařízením obecně nazývaným „bursa“ či „contubernium pauperum“ (ubytovna chudých).

Seminář naproti šatlavě

Zakladatelem této instituce byl olomoucký biskup Stanislav Pavlovský roku 1586, její vlastní budovu vystavěli olomoučtí jezuité v letech 1594–1596 na místě tří domů

naproti městské šatlavě (nyní novobarokní kaple sv. Jana Sarkandra). Od počátku 17. století se „bursa pauperum“ nazývala seminář sv. Františka Xaverského (1506–1552), jehož si zvolili za svého patrona rectori, tj. studenti 5., poslední třídy jezuitského gymnázia, a jemuž byla zasvěcena seminární kaple. Chovanci semináře byli vydržováni z četných fundací, jejich úkolem vedle studia bylo provozování zpěvu a hudby při bohoslužbách, jakož i účast ve školních divadelních představeních na duchovní náměty. V roce 1682 pobývalo v semináři sv. Františka Xaverského celkem 43 chovanců, z nichž jen dva byli označeni jako „amusi“ (nemuzikální) a ti si museli na stravu připlácet.

Základní kámen nové, a to barokní budovy semináře, byl položen 4. listopadu 1717, tedy před třemi sty lety. Výstavbu realizoval Wolfgang Reich, jenž ji patrně převzal po zemřelém staviteli Lukáši Glöckelovi (Kleckelovi), s jehož vdovou se 17. září 1719 oženil; 2. srpna 1719 byla budova dokončena po střechu.

Múzy i pitevná

Po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 sloužila budova zestátněným školám s výjimkou let 1778–1782, kdy byla olomoucká univerzita přemístěna do Brna a v jejím olomouckém sídle zůstaly jen normální škola a gymnázium. Po návratu univerzity, degradované na lyceum, do Olomouce, se do původního objektu nastěhovala pouze jeho filozofická fakulta, zatímco fakulty právnická, teologická a v Brně zřízené medicínsko-chirurgické studium, školící ranhojiče a porodní asistentky, se ocitly ve zrušeném kartuziánském klášteře (v místě dnešních Hanáckých kasáren na nám. Republiky).

Císař Josef II. nato během své návštěvy Olomouce 27. září 1783 přidělil budovu bývalého semináře sv. Františka Xaverského celému lyceu, jak dokládá nápis na jejím průčelí: „OPTIMARUM ARTIUM LUDIS JOSEPHUS II AUG. MDCCLXXXIII“ (ŠKOLÁM NEJLEPŠÍCH UMĚNÍ CÍSAŘ

JOSEF II. 1783). Od roku 1827 se zde nacházela C. k. Františkova univerzita se svými fakultami filozofickou, právníkou a teologickou a C. k. medicínsko-chirurgické studium včetně pitevně. Zrušení univerzity v roce 1860 přežila C. k. teologická fakulta, C. k. medicínsko-chirurgické studium bylo zrušeno o patnáct let později; do výstavby své nové budovy (nyní užívané Filozofickou fakultou UP) roku 1902 tu působilo též německé C. k. gymnázium.

Rušení a obnovování, snad už definitivní

Olomoucký Němec Julius Krick (1869–1939) popisuje tento školní objekt ve svých vzpomínkách Stadt an der March (1941 a 1944, český překlad byl vydán v roce 2010 pod titulem Město na řece Moravě) následovně: „Tato stará, strohá budova, se kterou se co do výšky mohla měřit jen sousední Jezuitská kasárna, nikdy moc pěkně nevypadala. Kdysi tu sídlila univerzita, z níž ovšem zbyla jen teologická fakulta, okupující sebevědomě vysoké sály prvního poschodí. Když promoval některý z jejich posluchačů, byla tato radostná událost zvěstována urbi et orbi halasným zvukem bubnů a trubek.“

Podstatné rekonstrukce se dočkalo sídlo meziválečné Cyrilometodějské fakulty bohoslovecké v Olomouci v letech 1936–1937, kdy bylo přestavováno olomouckým stavitelem Františkem Macharáčkem – ke slavnostnímu otevření obnovené budovy dne 22. února 1937 byl vydán památník.

Zbývá dodat, že po uzavření českých vysokých škol 17. listopadu 1939 nacisty se do budovy CMFB nastěhovala olomoucká organizace Hitlerjugend a že CMFB zde po osvobození Československa v roce 1945 sídlila jen do roku 1950, kdy byla tato fakulta zrušena a její budovu „podědila“ pedagogická fakulta. Teprve v roce 1990 byl olomouckými jezuity vystavěn barokní objekt vrácen svému duchovnímu poslání jako sídlo Cyrilometodějské teologické fakulty UP v Olomouci.

Budova C. k. teologické fakulty a německého gymnázia v Olomouci v 80. letech 19. století, ilustrace Rudolfa Mathera (1891–1975) v knize vzpomínek Julia Kricka Stadt an der March (Olmütz 1941, 1944)

zrcadlení

foto:
Gabriela Knýblová

Ovida Dias Abhayawicrama Gunasekara je doma na Srí Lance, jeho rodným jazykem je sinhálština. Od září letošního roku má však i druhý „studijní“ domov, Českou republiku – Olomouc. Na Právnické fakultě UP nastoupil do prvního ročníku navazujícího magisterského programu – obor International and European Law.

සරසවි නගරයක කුළුඳුල් ජීවන අත්දැකීම

කලාපීය හා ජාත්‍යන්තර පාලන යාන්ත්‍රණ පිළිබඳව ඉගනීමට තිබූ ඇල්ම හේතුවෙන් එම විෂය වැඩිදුර හැදෑරීම සඳහා මා යුරෝපයට පැමිණියෙමි. දකුණු ආසියානු කලාපයේ වේගයෙන් සංවර්ධනය වන රාජ්‍යයක් වන ශ්‍රී ලංකාවේ ඉදිරිය සඳහා අතිශයින්ම වැදගත්වන්නා වූ මෙම ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව හැදෑරීමට හැකිවීම මාගේ අධ්‍යාන දිවියේ එක් සංධිස්ථානයක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

මනා අධ්‍යාපනයක් ලබා ගැනීමට ප්‍රසිද්ධ රටවලටම යා යුතු බවට ප්‍රවේශිත මතයක් ඇති මුත් වෙක් ජනරජයේ ඔලො-මොවුන්ස් හි පැලන්ස්කි විශ්ව විද්‍යාලය යන නීති පීඨය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන අන්තර්ජාතික නීතිය පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධි පාඨමාලාව අධ්‍යාපන වශයෙන් ඉතා උසස් මට්ටමක පවතින බව මාගේ පෞද්ගලික මතය යි. ඉතා පුළුල් විෂය ධාරාවක් වන මෙහි, හැදෑරීම සඳහා තෝරා ගැනීමට විවිධ විෂය ඒකක මෙම පාඨමාලාව විසින් පිරිනමා තිබේ. මීට අමතරව විශ්ව විද්‍යාලයීය ආචාර්ය මණ්ඩලයේ ප්‍රවීණතාව ද, අනධ්‍යාපන කාර්ය මණ්ඩලයේ සුහද සහාය ද ඉතා ඉහල මට්ටමක පවතී.

විශ්ව විද්‍යාලීය ගම්මානයක කාලය ගත කිරීමේ කුලුඳුල් අත්දැකීම පැලන්ස්කි විශ්ව විද්‍යාලයෙන් ලැබීම මා ඉමහත් භාග්‍යක් කොට සලකමි. පිරිසිදුකමින් ඉහල නිස්කලංක පරිසරයක පිහිටා තිබෙන මෙම විශ්ව විද්‍යාලය තේවාසික සිසුන් සඳහා මනා පහසුකම් සපයා තිබීම අගය කොට සැලකිය යුතු ය.

වෙක් ජනරජයේ අභ්‍යන්තරයට වන්නට පිහිටා ඇති ඔලො-මොවුන්ස් නගරය සැබවින් ම සැඟවී ගිය මාණික්‍යයක් වැනි ය. එහි සුවිශේෂී මොරේවියානු ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයන්, අලංකාර ස්වභාව සෞන්දර්යයන් හා මනාව මුසු වූ පුද්ගලාසීන් ගේ සුහද සංග්‍රහශීලීත්වය මෙහි ගෙවන කාලයට වැඩි අගයක් එකතු කරයි. එබැවින් මෙහි ගත කරන කාලය මා දිවියේ සොඳුරුතම මතකයන්ගෙන් එකක් සේ සැලකිය හැකි ය.

Poprvé žiju v univerzitním městě

Jako nadšenec pro studium regionální a mezinárodní správy jsem toužil studovat problematiku evropské politiky přímo v srdci Evropy. Pocházím z jižní Asie a specializuji se na mezinárodní právo a ekonomiku. Získání magisterského titulu pro mě bude milníkem v kariéře.

Zjistil jsem přitom, že není nutné studovat jen v hlavních evropských městech. Protože Právnická fakulta UP dosahuje vynikajících výsledků a nabízí velké spektrum studijních předmětů, ze kterých si mohou studenti vybírat, zvolil jsem si ke studiu právě toto místo. Vyučující jsou na vysoké odborné úrovni a oceňují i přátelský a ochotný přístup administrativních pracovníků univerzity. Jsou nám, zahraničním studentům, kteří mnohdy poprvé v životě přijíždějí do zcela odlišného prostředí, velmi nápomocní.

Samotná UP je pro mě jedinečnou zkušeností, protože jsem ještě nikdy nežil v univerzitním městě. Čistota, dobrá organizace i kvalitní služby a zařízení pro studenty patří k přednostem univerzity. Velmi dobře je zásobena vědeckými publikacemi i knihovna a perfektně funguje počítačová síť.

Město Olomouc je skrytým klenotem České republiky. Architektura i prostředí mě uchvátily už po příjezdu. Připomněly mi královské scénérie z pohádkových knížek. Lidé zde mají velmi přátelskou povahu, což přičítám „moravskému duchu“. Odjet do Olomouce a studovat na Univerzitě Palackého je jedno z mých nejlepších životních rozhodnutí.

univerzita v síti

www.zurnal.upol.cz

Myslím, že toto číslo Žurnálu je více než jiné důkazem o propojenosti světa. O tom, že sdílené mohou být nejen informace, byty nebo taxíky, ale také zkušenosti, radosti, poznání. A také strachy. Z toho, co přijde, z toho, jak obstojíme.

Jsem ráda, že máme na univerzitě osobnosti, které se dokáží podívat na nás samé i na okolní svět z odstupu a že vidí dál než jen k hranicím univerzitního kampusu. Je to nejen inspirující, ale i povzbuzující. A máme-li – slovy profesora Jařaba – přemýšlet o světě z jiné perspektivy, nemůžu si pomoct a chci věnovat úplně poslední písmenka tohoto čísla muži, jehož slova jsou sice notoricky známá, ale která ani po několika staletích nikdo nepřekonal.

„Žádný člověk není ostrov sám pro sebe; každý je kus nějakého kontinentu, část nějaké pevniny; jestliže moře spláchne hroudu, je Evropa menší, jako by to byl nějaký mys, jako by to byl statek tvých přátel nebo tvůj: smrtí každého člověka je mne méně, neboť jsem část lidstva. A proto se nikdy nedávej ptát, komu zvoní hrana. Zvoní tobě.“ (John Donne)

Přeji vám dny plné inspirace.

*Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP*

Univerzita Palackého
v Olomouci

KLUB ABSOLVENTŮ

zajistí kontakt s Vaší alma mater
i po studiu

poskytne informace o dění na univerzitě,
přednáškách úspěšných absolventů

zprostředkuje kontakty
na přátele a spolužáky

otevře dveře k řadě exkluzivních benefitů,
které můžete čerpat nejen na půdě UP

jako první budete vědět
o absolventských setkáních

Už je nás přes 9 000!

www.absolventi.upol.cz